

Birgitta Kontinen

Matkailuyritykset Punkaharjun Kuljetus Muhonen Oy:n asiakkaina

Opinnäytetyö
Matkailun koulutusohjelma

Marraskuu 2014

MAMK
University of Applied Sciences

KUVAILULEHTI

		Opinnäytetyön päivämäärä 20.11..2014
Tekijä(t) Birgitta Kontinen		Koulutusohjelma ja suuntautuminen Matkailun koulutusohjelma, Restonomi
Nimeke Matkailuyritykset Punkaharjun Kuljetus Muhonen Oy:n asiakkaina		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyöni tarkoituksena oli selvittää kuinka Punkaharjun Kuljetus Muhonen Oy:n asiakkaina toimivat matkailuyritykset ovat järjestäneet jätehuoltonsa ja lajittelunsa sekä kartoittaa tarvetta segmentoidulle palvelulle. Tuloksia on tarkoitus mahdollisesti hyödyntää tuotekehityksessä ja markkinoinnissa.</p> <p>Tutkimuksessa käytettiin kvalitatiivisia sekä kvantitatiivisia tutkimusmenetelmiä. Aineisto kerättiin Webropol-ohjelman avulla ja analysointi tapahtui Webropolista saadun raportin avulla. Kysymyslomake sisälsi monivalintakysymyksiä sekä avoimia kysymyksiä. Tulosten esittely tapahtui tilastollisesti prosentuaalisesti ilmaistuna sekä pylväs- ja ympyrädiagrammein. Avoimien kysymysten vastaukset on lueteltu sanallisesti. Kysely lähetettiin 16 yritykselle, joista yhdeksän vastasi jolloin vastausprosentiksi muodostui 56,25 %. Kysely toteutettiin talvella 2014.</p> <p>Kyselyn vastausten perusteella Punkaharjun Kuljetus Muhonen Oy:n asiakkaina olevat matkailualan yritykset ovat motivoituneita lajittelemaan jätteensä ja ovat kiinnostuneita huolehtimaan ympäristöstä myös muuten kun jätehuollon osalta. Osa oli kiinnostunut kehittämään jätehuoltoaan ja osa lajitteli jo kaiken.</p> <p>Energiajakeen lajittelu nostettiin tässä kyselyssä siksi esille, koska suuri osa energiajätteestä päättyy kaatopaikalle. Osa lajitteli energiajakeen jo ja loput olivat kiinnostuneita sen lajittelusta. Yhteistyötä pidettiin vähintään toimivana ja kehitysehdotuksia ei tullut.</p>		
Asiasanat (avainsanat) Kestävä kehitys, Jätehuolto, Ympäristöjärjestelmä, Matkailuyritys, Lajittelu, Kierrättäminen, Ympäristö		
Sivumäärä 37 s. + liitteet 13 s.	Kieli Suomi	URN
Huomautus (huomautukset liitteistä)		
Ohjaavan opettajan nimi Ismo Glad	Opinnäytetyön toimeksiantaja Punkaharjun Kuljetus Muhonen Oy	

DESCRIPTION

		Date of the bachelor's thesis 20.11.2014
Author Birgitta Kontinen	Degree programme and option Degree Programme in Tourism	
Name of the bachelor's thesis Tourism companies as Punkaharjun Kuljetus Muhonen Ltd's customers		
Abstract <p>The purpose of this thesis was to find out how Punkaharjun Kuljetus Muhonen Ltd's customers operating in the tourism field have organized their waste management and sorting, as well as to identify the need for segmented service. The results were to be used in product development and marketing.</p> <p>The study used qualitative and quantitative research methods. The data was collected and the answers analysed using Webropol program. The questionnaire contained multiple-choice questions and open questions. The presentation of the results occurred statistically as percentages, as well as column and pie charts. The answers of open questions are presented in words. The questionnaire was sent to 16 companies, 9 of which responded, the response rate was 56.25 %. The survey was conducted in winter 2014.</p> <p>According to the survey responses Punkaharjun Kuljetus Muhonen Ltd's customers operating in the tourism field are motivated to sort their waste and are interested in caring for the environment as well as other waste management activities. Some were interested in the development of waste management and of sorting in itself.</p> <p>Energy waste sorting was emphasized in this survey, because a large part of the energy waste ends up in landfill site. Some of the respondents already sorted the energy waste, and the rest were interested in sorting. Cooperation with Punkaharjun Kuljetus Muhonen Ltd was considered to be at least functioning and there were not any development proposals.</p>		
Subject headings, (keywords) Sustainable development, Waste management, Environmental management, Tourism company, Sorting, Recycling, Environment		
Pages 37 p. + app. 13	Language Finnish	URN
Remarks, notes on appendices		
Tutor Ismo Glad	Bachelor's thesis assigned by Punkaharjun Kuljetus Muhonen Ltd	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	1
1.1	Punkaharjun Kuljetus Muhonen Oy	2
	Yrityksen historia.....	2
	Yritys nykyään.....	3
	Tulevaisuus	4
2	KESTÄVÄ MATKAILU	5
2.1	Matkailun haittoja ympäristölle	6
2.2	Matkailun hyötyjä ympäristölle.....	7
2.3	Ympäristöjärjestelmät yritysten apuna	8
2.4	Matkailuyrittäjän näkökulma.....	12
3	JÄTTEET JA JÄTEHUOLTO	14
3.1	Jätehuolto Suomessa	14
3.2	Matkailuyrityksen jätehuolto	16
3.2.1	Syyt	16
3.2.2	Vaatimukset	16
3.2.3	Käytäntö	17
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	18
4.1	Tieteellinen tutkimus	18
4.1.1	Kvalitatiivinen tutkimus.....	19
4.1.2	Kvantitatiivinen tutkimus.....	20
4.2	Menetelmien kuvaus	20
4.3	Pilottitutkimus.....	21
4.4	Kyselytutkimus	23
4.5	Kohdejoukon kuvaus	24
4.6	Kyselyn toteuttaminen	25
5	TUTKIMUSTULOKSET	25
6	POHDINTA	35
	LÄHTEET.....	38

LIITE/LIITTEET

- 1 Saatekirje
- 2 Kysymysluettelo
- 3 Kyselyn vastaukset

1 JOHDANTO

”Varmaa vain on, että olkoonpa ilta tahi aamu, kesäyö tai auringonpaiste, maassamme ei ole kauniimpaa huvipuistoa. Ja tämä sanoo Punkaharjusta paljon. Se tietää rikkaana olemista kaikkein rikkaitten joukossa.” Zachris Topelius v. 1875.

Aivan kuin ”satusetämme” asian kiteyttää, Punkaharjun alue on uskomattoman kaunis vuorokauden- ja vuodenaikasta riippumatta. Puruveden kristallinkirkas vesi ja ainutlaatuinen, puhdas luonto ovat yksi alueen tärkeimpiä vetovoimatekijöitä. Maisemat ovat houkutteleet matkailijoita jo vuosisatojen ajan. Venäjän tsaari Aleksanteri I ihastui alueeseen vuonna 1803 ja määräsi sen suojeltavaksi. (Savonlinna Travel 2014). Koska ympäristö on tärkeä asia alueen matkailijoille, olettaisi sen olevan myös matkailuyrityksille.

Matkailuyrityksistä puhuttaessa tulee heti ensimmäisenä mieleen majoittuminen ja palvelut. Majoittumisesta ja palveluista syntyy poikkeuksetta jätettä. Jätteen syntyä tulisi jätelain, jätehuoltomääräysten ja valtakunnallisen jätesuunnitelman mukaan ensisijaisesti vähentää. Kokemukseni mukaan useissa mm. majoitusyrityksissä otetaan jätteen synnyn väheneminen huomioon esim. vaihtamalla pienet annosshampoopullot suurempiin, ekologisempiin vaihtoehtoihin. Samoin huoneisiin on ilmestynyt roskakoreja, joihin jätteet on mahdollista lajitella. Pyyhkeet ohjataan laittamaan naulaan, jos ne eivät ole vielä likaisia. Koska jätettä väistämättä syntyy, syntynyt jäte tulisi hyödyntää raaka-aineena tai energiana. Viimeinen vaihtoehto on loppusijoittaminen kaatopaikalle (Ympäristöyritykset 2014).

Kiinnostukseni matkailuyritysten jätehuollon tutkimiseen lähti ollessani työharjoittelussa Punkaharjun Kuljetus Muhonen Oy:n (PHK) palveluksessa. En aiemmin ollut juurikaan ajatellut ympäristöasioita, mutta harjoittelun ja myöhemmin työni kautta olen niin sanotusti alkanut kasvaa pikkuhiljaa ympäristötietoisemmaksi ja kiinnostunut jätehuollon kehittämisestä jo yrityksen liiketoiminnankin kannalta. Lisäksi ympäristö ja matkailu liittyvät todella läheisesti toisiinsa etenkin Punkaharjun alueella, jossa luonto ja ympäristö ovat matkailun tärkeimpiä vetovoimatekijöitä (Savonlinna Travel 2014).

Opinnäytetyössäni kerron kestävästä kehityksestä ja tarkemmin kestävästä matkailusta sekä mitä se tarkoittaa käytännössä. Kerron myös jätehuollosta ja sen historiasta sekä tarkastelen jätehuoltoa matkailuyritysten näkökulmasta ja avaan hieman ympäristöjärjestelmän sisältöä. Tutustun jätelain ja jätehuoltomääräysten asettamiin vaatimuksiin ja niiden vaikutuksesta matkailuyrityksen toimintaan. Tutkimusteoriassa kerron tutkimuksen vaiheista ja kuinka ne toteutettiin tässä opinnäytetyössä. Sen jälkeen seuraa tutkimuksen tulokset ja pohdintaosio.

Opinnäytetyöni tutkimusongelmia ovat:

- Yritysten asenteet lajittelua ja ympäristöä kohtaan
- Yritysten jätehuollon nykytila ja kiinnostus kehittää jätehuoltoa
- Ongelmat, joita yritykset kokevat

Lähestyn opinnäytetyössäni matkailualan yritysten kiinnostusta ympäristöä kohtaan jätteiden lajittelun kautta kyselemällä heidän yrityksensä tapoja ja asenteita. Toivon kyselyn herättävän heissä myös kiinnostusta kehittämään jätehuoltoansa, koska se on yksi tapa huolehtia ympäristöstä. Tutkimus on tarkoitettu toteuttamaan niin, että toimeksiantaja voi halutessaan ja mahdollisuuksien mukaan käyttää tuloksia hyväksi tuotekehityksessään.

1.1 Punkaharjun Kuljetus Muhonen Oy

Punkaharjun Kuljetus Muhonen Oy on paikallinen ympäristöhuoltoon ja kuljetuksiin erikoistunut yritys, joka on perustettu vuonna 1978. Omistajina toimivat Raimo ja Riitta Muhonen. PHK:n pääasiallisena toiminta-alueena on Savonlinnan talousalue johon kuuluu Savonlinna, Punkaharju, Kerimäki, Enonkoski ja Savonranta. Toimintaa on myös Keski- ja Etelä-Karjalan alueella sekä Sulkavalla. (Punkaharjun kuljetus 2013)

Yrityksen historia

Yrityksen perustaja on Raimo Muhonen ja toiminta alkoi aluksi toiminimellä. Raimo Muhonen on koulutukseltaan konepiirtäjä. Vuonna 1978 hän osti vanhemmiltaan maatilan, jonka toiminta ei riittänyt elinkeinoksi. Muhonen teki maatilan töiden lisäksi

lumitöitä kunnalle ja hankki traktorin perään tulevan pakkauslaitteen, jolla jätteitä aluksi kerättiin. Samaan aikaan vuonna 1979 tuli Suomessa voimaan ensimmäinen jätelaki. Vuonna 1980 hankittiin ensimmäinen liikennelupa jätteiden kuljetusta varten sekä ensimmäinen pakkaava kuorma-auto. Seuraavaksi työtehtävät laajenivat betoninajoon, jota tehtiin alihankintana Punka Betoni Oy:lle. Pikkuhiljaa jätteenkeräys laajeni työtarjousten ja asiakaskunnan lisääntymisen myötä, jolloin hankittiin lisää jätteenkeräyskalustoa. Ulkopuolista henkilökuntaa palkattiin jo yrityksen perustamisen aikoihin. Raimo Muhosen isä oli apuna toiminnan alussa. 1980-luvun lopulla saatiin yritykseen ensimmäinen energiapaalain, joka rakennettiin tuolloin itse. Tuolloin kierrätystoiminta alkoi kehittyä ja jätteiden lajittelu alkoi. (Muhonen 2013).

Lama-aikaan 1990-luvulla rakennettiin hallitiloja. Työmiehet ajoivat jätteitä ja muuna aikana he olivat rakentamassa hallitiloja. Tällä tavoin saatiin pidettyä työmiehet töissä, eikä lama vaikuttanut työllistämiseen. Hallitilaa yrityksellä on nykyään n. 3000 m². Toiminta laajeni 2000-luvun alussa pääkaupunkiseudulle, jossa toimi ensin yksi kuorma-auto nostolaitteella. Seuraavaksi hankittiin vaihtolava-autoja ja toiminta laajeni. 2007 perustettiin JJ-Rahti Oy toimimaan Helsingin alueelle. Kyseisen yrityksen toimitusjohtajana toimii Raimo Muhosen poika Janne Muhonen. JJ-Rahti Oy toimii nykyään Kuusakoski Oy:n alihankkijana ja tekee tiivistä yhteistyötä PHK:n kanssa toimittamalla lajiteltuja jätteitä kierrätykseen ja polttoon muualle Suomeen (Muhonen 2013).

Yritys nykyään

Vuonna 2013 yritys työllisti 15 vakituista henkilöä ja tarvittaessa sesonkiaikoina kausityöntekijöitä. Vuoden 2012 liikevaihto oli 1 996 000 € ja yritys teki tulosta 18 000 € (Taloussanomat 2013). PHK tarjoaa laajan valikoiman erilaisia kuljetuspalveluita, kierrätyspalveluita ja jätehuoltopalveluita. Yritys kerää, käsittelee ja toimittaa uusiokäyttöön paperit, pahvin ja kartongin, lasin, pienmetallit, rautaromut sekä puu- ja tiilijätteet (Punkaharjun kuljetus 2013). Asiakkaina on sekä yksityisiä kotitalouksia että yrityksiä. Yritys on verkostoitunut muiden jätteenkuljetusyritysten sekä jäteyhtiöiden kanssa. Raimo Muhosen mukaan nykyaikana on välttämättömyys verkostoitua ja tehdä yhteistyötä valtakunnallisten sopimusten sekä laajempien kokonaisuuksien hallinnan vuoksi. Yhteistyökumppaneina toimii Hyötypaperi Oy, Paperinkeräys Oy, Ekokem Oy, Etelä-Karjalan jätehuolto OY, HFT Network Oy, Kangasniemen jäte-

huolto Oy, Rantasalmen jätehuolto Oy, Imupalvelu Luukkainen Ky, SITA sekä Lassila & Tikanoja Oy. (Muhonen 2013)

Tulevaisuus

Yritys aikoo tulevaisuudessa panostaa viemärinhuoltoon, koska kyseisten palveluiden kehittäminen mahdollisen tulevan jätehuollon kunnallistamisen jälkeenkin voisi olla mahdollista. Nykyään käytössä on kaksi imutankilla varustettu loka-autoa ja yksi pesurilla varustettu auto. Yritys tarjoaa kaivojen tyhjennyksien lisäksi viemärinkuvaspalveluita, viemäreiden avauspalveluita ja kaivon puhdistuspalveluita. Tulevaisuudessa panostetaan myös kierrättämisen kehittämiseen kaupan ja teollisuuden puolella. Yksityisellä sektorilla kehitytään mahdollisuuksien mukaan, mutta kehittymistä uhkaa mahdollinen jätehuollon kunnallistaminen. Kunnallistamisella tarkoitetaan kunnan kilpailuttamaa jätehuoltoa, jolloin kunta tekisi sopimuksen yhden jätehuoltoyrityksen kanssa, joka hoitaisi koko seudun jätteiden keruun sekä päättäisi hinnat kaikille. Nykyään Savonlinnan talousalueella jokainen talous kilpailuttaa ja valitsee itse sopivimman jätehuoltoyrityksen, jolta palvelun tilaa. Kaupan ja teollisuuden puolella kehittyminen on mahdollista vapaamman toiminnan vuoksi, koska kunnallistaminen koskisi vain yksityisiä kotitalouksia (Muhonen 2013).

Tulevaisuudessa kierrättämistä tulee tehostaa ja kaatopaikalle toimitettavan jätteen määrän tulee vähentyä oleellisesti. Vuonna 2008 hyväksytyyn vuoteen 2016 ulottuvan valtakunnallisen jätesuunnitelman mukaan kaatopaikoille sijoitettavan yhdyskuntajätteen määrää on vähennettävä kolmannekseen, jätteiden energiana hyödyntämisen määrä kolminkertaistettava ja kierrätystä lisättävä. Biohajoavan jätteen sijoittamista kaatopaikalle on vähennettävä niin, että vuonna 2016 kaatopaikalle sijoitetaan enää neljännes silloin syntyvästä biohajoavasta jätteestä (Kunnat 2013). Tuottajayhteisöjen vastuu jätteistä tulee kasvamaan ja tämän vuoksi yhteistyö tuottajayhteisöjen kanssa tulee lisääntymään. Jo nyt esim. elektroniikkatuotteiden hinta sisältää kierrätysmaksun, joka mahdollistaa tuotteen toimittamisen kierrätykseen veloituksetta. Tuottajavastuun piiriin kuuluvat myös mm. paperi ja renkaat. Vastaavia tuotteita on Raimo Muhosen mukaan tulossa lisää ja tämä mahdollistaa yhteistyön kehittymisen tuottajien kanssa (Muhonen 2013).

2 KESTÄVÄ MATKAILU

Luonto ja ympäristö ovat elintärkeitä matkailulle. Muutokset ympäristössä vaikuttavat suoraan matkailuun. Myös matkailu vaikuttaa suoraan ympäristöön. Molemmien perin vaikutukset ovat positiivisia sekä negatiivisia. Valitettavasti usein nostetaan esille vain negatiivisia vaikutuksia. Matkailusta on kehittynyt viimeisen 60 vuoden aikana maailman neljänneksi suurin ja nopeimmin kasvava elinkeino, joka aiheuttaa sen, että myös vaikutukset ympäristöön ovat suuressa mittakaavassa. Tämän vuoksi on erittäin tärkeää huomioida ympäristö matkailualalla, oli toiminta suurta tai pientä (SMAL 2014).

Myös asiakkaat ovat entistä tietoisempia ja kiinnostuneempia matkailun vaikutuksista ympäristöön ja tämän vuoksi yrityksen on vastattava tähän. Ympäristön huomioiminen on yksi matkailuyrityksen vetovoimatekijä aina vain kiristyvän kilpailun keskellä, ja tätä tulisi hyödyntää ”ympäristöystävällisen” yrityksen markkinoinnissa. Tällöin luodaan positiivinen kuva asiakkaan silmissä ja pikkuhiljaa asiakkaat myös oppivat valitsemaan ympäristöystävällisemmän vaihtoehdon. Tietenkin tämä edellyttää sen, että yritys myös vastaa luotua mielikuvaa (SMAL 2014).

Kun puhutaan käsitteillä ekoturismi, geoturismi, ”volunturism”, vastuullinen matkailu, ympäristötietoinen matkailu, reilu matkailu, jne. puhutaan matkailijoiden erityyppisistä käyttäytymismalleista. Yhteistä kaikille näille on, että ne kaikki liittyvät matkailun ympäristövaikutuksiin (Sustainable Tourism 2014, 10). Ekologisuus, taloudellisuus ja sosiaaliskulttuuriset vaikutukset muodostavat yhdessä käsitteen kestävä matkailu. Toisin sanottuna kestävällä matkailulla tarkoitetaan toimintaa, joka on taloudellisesti kannattavaa tuhoamatta ympäristöä ja paikalliskulttuureita (SMAL 2014). Käsitteiden maailma kasvaa koko ajan ja nyt puhutaan myös sosiaalisesta kestävydestä, joka käsittelee esteettömyyden. Esteettömyys on nykyään ja tulevaisuudessa tärkeä osa kestävä matkailua, koska suuret ikäpolvet vanhenevat ja heidän liikkumisensa väistämättä huononee. Jotta vetovoimaisuus säilyy ja kehittyy, on yritysten panostettava tilojen ja palveluiden muuttamiseksi niin, että esteettömyys saadaan varmistettua kohteessa (Maaseutu & Matkailu-lehti kevät 2014, 6).

Kestävän matkailun periaatteita ovat paikallisväestön kunnioittaminen, kulttuuriperinnön vaaliminen, kulttuurien ymmärtämisen ja suvaitsevaisuuden edistäminen, talou-

den kehityksen ja sosiaalisten olojen parantaminen sekä köyhyyden lieventäminen. Ideana on, ettei oteta huomioon vain yksittäisiä matkailijoita tai palveluita, vaan kaikkia matkailun muotoja kehitettäisiin kestävän matkailun mukaisiksi (SMAL 2014). Jos joku näistä periaatteista jää huomioimatta, voi sillä olla negatiivinen vaikutus paikallisen yhteisön sekä yhteisön elinpiiriin suuntautuvan matkailun kehitykselle (Matkailu.org 2012)

2.1 Matkailun haittoja ympäristölle

Matkailun ympäristövaikutukset näkyvät kaupungeissa sekä maaseudulla. Se, kuinka voimakkaana vaikutukset näkyvät, riippuu matkailijamäärästä ja matkailukohteen ominaisuuksista. Esimerkkinä herkästi haavoittuva tundra, jossa pienilläkin matkailijamäärillä on suuri vaikutus ympäristöön. Vaikutuksen suuruus riippuu myös matkailuaktiviteetista, soutu kuormittaa vesistöä vähemmän kuin vesijetillä ajelu. Vaikutukset kohdistuvat kaikkialle, missä matkailua vain on mm. vesistöihin, rantaviivoihin, metsiin ja vuoristoihin ja kulttuurihistoriallisiin kohteisiin. Etenkin kehitysmaissa vaikutukset kohdistuvat myös paikallisväestöön

Aiheutuvia haittoja ovat:

- Maaston kuluminen ja eroosio
- Roskaantuminen ja muut jäteongelmat
- Vesien pilaantuminen ja juomaveden puute
- Maisemavauriot ja kasvillisuus ja eläimistömuutokset

(Hemmi 1995, 29).

Luonto on kiinnostava, mutta herkkä matkailukohde. Matkailijoiden vastuuttomuus on haitaksi luonnon monimuotoisuudelle ja kasvillisuus, eliöt ja eläimistö kärsivät, kun niihin kajotaan. Luonto on uhattuna erityisesti paikoissa, joissa kävijämäärät ylittävät luonnon kestokyvyn, esim. kansallispuistot. Ympäristön kannalta olisi tärkeää ohjata matkailijat pois herkimmiltä alueilta. Matkailu kuluttaa myös Suomessa moninkertaisesti luonnon kestokykyyn verrattuna. Luonnonvaroja kuluu eniten liikkumiseen ja sen mahdollistavaan polttoaineeseen. Majoitustoiminta kuluttaa paljon energiaa. Myös ekologiseksi mielletty mökkeily kuluttaa luonnonvaroja yhä enemmän varustetasojen paranemisen ja sähkölaitteiden lisääntymisen myötä (SMAL 2014).

Erityisesti golfkenttien kastelu, uima-altaat ja vedellä lotraavat matkailijat kuluttavat runsaasti vesivaroja. Ilmaston muutoksen myötä lämpötilat nousevat ja kuumissa ja kuivissa kohteissa veden kulutus lisääntyy. Pohjavesien ylikäyttö häiritsee luonnollista vesikiertoa, joka aiheuttaa ympäröivän maa-alueen aavikoitumista ja eroosiota. Vesien ja rannikkoalueiden pilaantumisesta puolestaan aiheuttaa puhdistamattomien jätevesien laskeminen vesistöihin. Matkailualueiden jatkuva etenkin rannikoille rakentaminen ja huonosti suunniteltu maa-alueiden käyttö sekä puutteelliset jäteveden puhdistus- ja viemärisysteemit rasittavat ympäristöä ja aiheuttavat kohteelle jopa enemmän haittaa kun hyötyä matkailijoiden siirtyessä puhtaammille alueille (SMAL 2014). Alla on taulukko, jossa on toimintaohjeita kestäväan matkailuun huomioiden edellä kerrottuja asioita.

TAULUKKO 1 Ohjeita kestäväan matkailun huomioimiseen (SMAL 2013).

Luonnonvarojen kulutus	Vesi	Jätteet
<ul style="list-style-type: none"> • Valitse mahdollisimman ekologinen matkustustapa • Suosi vihreää sähköä • Suosi vähän energiaa kuluttavia laitteita 	<ul style="list-style-type: none"> • Vähennä vedenkulutusta ja vältä turhaa vedenkäyttöä • Suosi ympäristöystävällisiä aineita esimerkiksi siivouksessa, jolloin jäteveden mukana ympäristöön ei pääse haitallisia kemikaaleja 	<ul style="list-style-type: none"> • Minimoi jätteen määrä • Lajittele ja kierrätä oikein • Vältä ympäristölle haitallisia tuotteita ja kemikaaleja • Käsittele ongelmajätteet erityisen huolellisesti
<ul style="list-style-type: none"> • Suosi kestäviä ja ympäristömerkittyjä tuotteita • Tue paikallistaloutta, suosi yhteistyössä paikallisyrittäjiä esimerkiksi raaka-ainehankinnoissa • Ota kestäväan kehityksen periaatteet osaksi jokapäiväistä toimintaasi 		

2.2 Matkailun hyötyjä ympäristölle

Vaikka matkailu kuormittaa ympäristöä, on siitä myös hyötyä matkailukohteille. Matkailun ollessa maailman suurimpia elinkeinoja, sillä on myös työllistävä vaikutus. Matkailu luo työpaikkoja ja palveluiden kysyntää. Tämä taas puolestaan parantaa paikallisväestön elintasoja. Lisäksi se tarjoaa toimeentulon monille ihmisille, jotka muuten olisivat pakotettuja järjestäytyneeseen rikollisuuteen elantonsa turvaamiseksi. Matkailu avartaa tietoisuutta sosiaalisista ongelmista, kuten lapsityövoimasta ja ihmiskaupasta. Sen avulla saadulla tulolla voidaan köyhien maiden paikallisväestöä kouluttaa sekä lisätä heidän tietoisuuttaan oikeuksista ihmisyyteen, lapsuuteen ja korvaukseen tehdystä työstä. Jotta matkailijat viitsivät tulla uudestaan, on kohteesta huolehdittava (SMAL 2014).

Käytännössä tämä tarkoittaa, että rakennusten ja katujen kunnosta on huolehdittava ja pidettävä ympäristö siistinä. Luontoa on suojeltava, jotta se säilyttää vetovoimaisuutensa matkailijoiden silmissä. Myös kulttuurit ja historialliset kohteet on säilytettävä. Kun matkailija pääsee näkemään vierasta kulttuuria, se lisää suvaitsevaisuutta ja tietoisuutta ihmisten välillä. Täytyy muistaa, että myös matkailijat antavat mahdollisuuden paikallisväestölle päästä tutustumaan vieraaseen kulttuuriin (SMAL 2014). Suomessa matkailun kehittäminen on johtanut mm. entisten kalavesien kunnostukseen ja maisemanhoito toimenpiteisiin. Turismi on ollut myös useiden suojelualueiden perustamisen syy etenkin kehitysmaissa (Hemmi 1995, 29).

Suomessa Himosmaailma oli ensimmäinen matkailukeskus, joka mittasi hiilijalanjälkensä vuonna 2011. Mukana oli 25 Himosmaailman osakasyritystä. Ideana oli, että myös asiakkaat pääsevät osallistumaan ”talkoisiin” hiilijalan pienentämiseksi. Alueelle luotiin 10 energiamökkiä, joihin asennettiin mittarit. Mittareiden avulla asiakkaat voivat itse kokeilla ja seurata millä valinnoilla he voivat säästää energiaa ja pienentää hiilijalanjäljen syntyä. Kehityskohteina oli myös kierrätysasioiden haltuunotto (Maa-seutu & Matkailu 2013, 4-5).

2.3 Ympäristöjärjestelmät yritysten apuna

Ympäristöjohtamiseen luetaan kaikki ne toimenpiteet, joilla ympäristöasiat liitetään muuhun päätöksentekoon asettamalla ne muiden tavoitteiden rinnalle. Tärkein tavoite on yrityksen ympäristökuormituksen vähentäminen ja välttäminen (Hemmi 2005, 117). Ympäristöjärjestelmät, -standardit, -indikaattorit ja -laskenta ovat ympäristöjohtamisen käytännön välineitä. Ympäristöjärjestelmän avulla yritys ottaa ympäristöasiat järjestelmällisesti huomioon kaikessa toiminnassaan. Toimiva ympäristöjärjestelmä auttaa tunnistamaan ja vähentämään haitallisia ympäristövaikutuksia sekä säästämään kustannuksia.

Ympäristöjärjestelmässä yritys:

- Asettaa ympäristötavoitteet
- Toteuttaa toimenpideohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi
- Seuraa säännöllisesti tavoitteiden toteutumista

- Parantaa jatkuvasti toimintansa ympäristötehokkuutta asettamalla uusia tavoitteita (Ympäristö.fi 2014)

Ympäristöjärjestelmiä on useita, esim. EMAS, Joutsenmerkki, EU-kukka, The Green tourism Business Scheme ja ISO 14001-ympäristöjärjestelmä. Kestävän matkailun tueksi on myös järjestetty erilaisia hankkeita kuten KESMA1 ja 2, joista jälkimmäinen on nyt käynnissä. Hankkeen tarkoitus on kehittää maaseutumatkailun kestävää kehitystä liiketoiminnan kehitysmallin sekä kilpailuedun kehittämisen avulla (SMAL 2014). Aiemmin Matkailun edistämiskeskuksella oli YSMEK -projekti, josta kerron hieman tarkemmin.

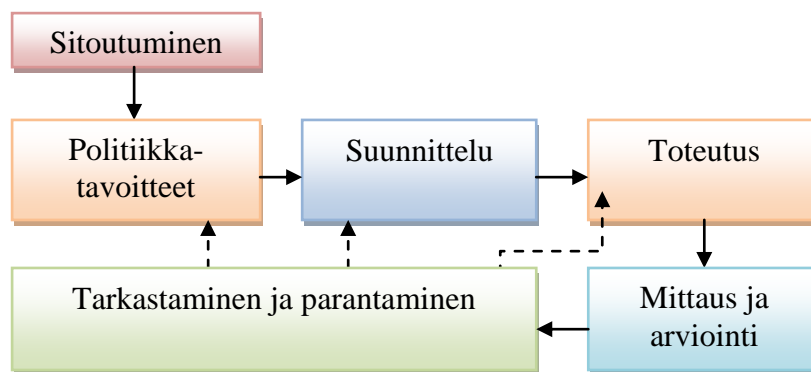
Vuonna 1993 Matkailun Edistämiskeskus (MEK) käynnisti ympäristöä säästävän matkailun edistämisen- ja kehittämishankkeen eli YSMEK:in. Matkailuyritysten ympäristöasioiden hoidon kehittämistä on jatkettu soveltamalla EMAS- ja ISO 14001-järjestelmien mukaisia vaatimuksia matkailu- ja ravitsemisyrietyksissä. Tästä syntyi YSMEK 2-projekti, joka pitää sisällään ympäristökatselmuslomakkeet, joiden perusteella voidaan tarkastella yrityksen tilaa kestävän matkailun näkökulmasta ja jotka toimivat apuvälineinä yrityksen kehittämiseen ympäristöystävällisemmäksi kohteeksi. YSMEK 2:n käyttöönotto ja soveltaminen eivät vaadi erillistä virallista tarkastusta, joten sen hyödyntäminen on yrityksille helppoa. Tavoitteena on kehittää matkailuyritysten ympäristöasioiden hoitoa vähentämällä nopeasti ja tehokkaasti majoitus- ja ravitsemisalalan yritysten ympäristöön kohdistuvia haittoja ja pienentää kustannuksia. Päämääränä on sisällyttää ympäristönäkökohdat kiinteäksi osaksi yrityksen kaikkea toimintaa (MEK 2014).

Ympäristöjärjestelmän hyötyjä yritykselle ovat:

- Ympäristövastuun ja tietoisuuden lisääminen
- Yritysorganisaation toiminnan ja kehityksen tehostaminen
- Voimavarojen oikein kohdentaminen
- Sitoutuminen jatkuvaan parantamiseen
- Yrityksen toiminnan uskottavuuden lisääntyminen
- Luottamuksen herättäminen asiakkaisiin ja muihin sidosryhmiin
- Jätteiden synnyn ja käsittelyn hallinta

- Ympäriöivän luonnon viihtyisyyden ja kestävän käytön turvaaminen
- Kustannussäästöt esim. energiankulutuksessa
- Oman toiminnan ympäristövaikutusten ja riskien tunnistaminen
- Kilpailuetu

YSMEK:in kehittämän järjestelmän avulla pystytään kiinnittämään huomiota ja hallitsemaan veden käyttöön ja jätevesihuoltoon, energiankäyttöön, hankintojen ympäristönäkökohtiin, jätehuoltoon sekä maankäytön ympäristöasioihin. Ympäristöasioiden järjestelmällinen hoito ja keskeinen asioiden ylöskirjaaminen säilyttää yrityksen laadun myös esim. johtajien vaihtuessa, koska liittyvät asiat ovat laitettu ylös. Ne helpottavat myös yhteistyötä asiakkaiden, viranomaisten ja muiden sidosryhmien kanssa (MEK 2014)

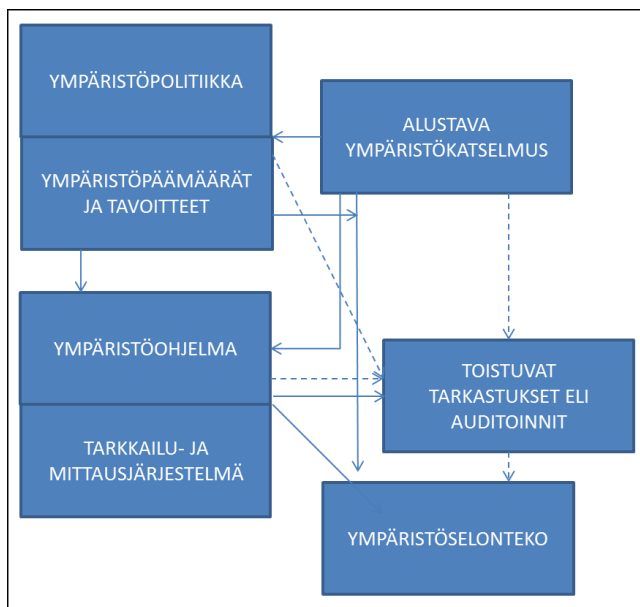
KUVIO 1. Ympäristöjohtaminen (YSMEK2)

Keskeisiä osia ympäristöjärjestelmän laatimisessa ovat

- Ympäristökatselmus, jossa käydään kaikki ympäristöasioiden hoitoon liittyvät asiat läpi. Katselmus toimii perustana ympäristöjärjestelmän rakentamiselle
- Ympäristöpolitiikka, jossa kuvataan yrityksen aikomukset ja toimintalinja ja toimii perustana päämäärille ja tavoitteille
- Ympäristöpäämääriin ja – tavoitteisiin yritys kirjaa toimialoitain ympäristöpolitiikassa tunnistetut merkittävimmät ympäris-

töasiat, joihin parannukset tulisi ensisijaisesti kohdentaa. Päämäärien tulee olla laajoja, tavoitteiden yksityiskohtaisempia vaatimuksia

- Ympäristöselonteolla yritys voi tehostaa tiedottamista ympäristöasioistaan. Tämän ympäristöjärjestelmän osat painottuvat käytännön toimintaan
- Ympäristöohjelmassa esitetään toimenpiteet, joilla päämäärät ja tavoitteet saavutetaan sisältäen aikataulut, keinot ja vastuut. Yrityksellä tulee olla seurantajärjestelmä tavoitteiden ja päämäärien saavutusten mittaamista ja tarkkailua varten (Kuvio 2)

KUVIO 2. Ympäristöjärjestelmän keskeiset osat (YSMEK2).

Asioiden kirjaaminen on keskeistä ympäristöjärjestelmässä. Siksi suositellaan ”ympäristökäsikirjan” laadintaa, joka sisältäisi yrityksen ympäristöpolitiikan, alustavan ympäristökatselmuksen, ympäristötavoitteet, ympäristöohjelman, ympäristön suojelun tasoa kuvaavan seuranta- ja mittausaineiston, toteutetut ympäristökatselmuksot ja ympäristöselonteon. Periaatteina ympäristöjärjestelmälle ovat, että se on jatkuva prosessi joka vaatii sitoutumista johdolta ja henkilöstöltä. Sen tulee olla suunnitelmallinen ja tavoitteellinen. Luodun käsikirjan mukaan on helppo tietyin aikavälein tehdä sisäinen auditointi sen hetkisestä tilanteesta ja luoda mahdolliset uudet tavoitteet ja päämäärät (MEK 2014).

2.4 Matkailuyrittäjän näkökulma

Matkailuyrittäjät ovat omasta tahdostaan tai ympäristön paineiden seurauksena alkaneet kiinnittää huomiota ympäristön säästämiseen. Majatalo Kommervenkin yrittäjä Ulla Pukero kertoo omista näkemyksistään ja kokemuksistaan ympäristöä säästävästä matkailusta kirjassa *Kestävä Matkailu* (Pukero ym. 1997, 135–137).

Suurin osa maaseutumatkailuyrityksistä on rakennettu ennen vuotta 1990. Maaseutumatkailukohteilla tarkoitetaan taajamien ja kaupunkien ulkopuolella olevia maatilamatkailupaikkoja, mökkejä sekä lomakyliä. Yrittäjä ovat arviolta yli 40-vuotiaita pariskuntia. Rakennukset ovat tehty ennen lamavuosia ja tuolloin rakentamisessa ei puhuttu juuri lainkaan ympäristön säästämisestä. Materiaalit valittiin silloisten trendien mukaan, joka tarkoittaa keinokuitujen ja muovien runsasta käyttöä. Pukero mainitsee esimerkkinä hirsimökin, jonka seinät oli tapetoitu sisältä. Luonnonmateriaaleja ei suosittu ja putket olivat kuparia. Ajan henkeen kuului sisustaminen kaupunkilaistyyliin ja pienet annospakkaukset esim. saippuoissa sekä kertakäyttöesineiden käyttö. Opittiin ”muovikauteen”, joka oli kaukana ekologisuudesta. (Pukero 1997, 135)

Taloudellisuus on asenteiden ja opitun käyttäytymismallin lisäksi esteenä kehitykselle. Lama-aika verotti monen pienyrittäjän tuloja ja mahdollisuuksia tehdä edes peruskorjauksia ja huoltoja rakennuksiin. Pikkuhiljaa rakennukset ovat alkaneet rapistua. Myös ympäristö on roskaantunut, koska ei ollut varaa palkata henkilökuntaa hoitamaan pihajha-alueita. Tiedostetaan, että asialle tulee tehdä jotain, mutta rahoitus on ongelma useimman kohdalla, koska lainaa on vaikeaa saada mahdollisten luotto-ongelmien vuoksi. Lisäksi investoinneille ei nähdä järkeä, koska kukaan ei aio jatkaa yrittämistä. Useimmat ajautuvat näin umpikujaan. (Pukero 1997, 136)

Esteenä ovat myös ennakkoluulot ja tiedonpuute. Esimerkkinä Rantasalmella järjestetty tilaisuus, jossa kerrottiin ympäristöhallintajärjestelmän luomisesta, osallistui vain kaksi yrittäjää. Tämän Pukero olettaa johtuvan siitä, ettei markkinointi ollut ymmärrettävää. Lisäksi on sokaistuttu, mikä tieto olisi tärkeää ja luotettavaa kaiken tarjonnan keskellä. Viitseliäisyys on myös suuri syy, asioiden hyötyä ei nähdä, kun asioista ei oteta selvää. Yrittäjät eivät myöskään luota siihen, että kehittymisen vaikutukset ulottuisivat vetovoimaksi asti eikä ihme, koska matkailijat eivät ota kierrätyksen puuttu-

mista puheeksi paikassa, jossa sitä ei ole järjestetty. Kukaan ei osaa kertoa onko se juuri syy sille, tuleeko matkaja uudelleen vai ei. (Pukero 1997, 136)

Taloudelliset vaikutukset voisivat olla yrityksille suurempi syy huomioida ympäristö kuin itse ympäristön huomioiminen syynä ja kestävä matkailua tulisi markkinoida aiheutuvilla säästöjä korostamalla. Tiedottamisen ja koulutuksen tulisi tapahtua käytännön esimerkkien eikä teorian kautta. Moni yrittäjä ei toimi tahallaan ympäristöä tuhoavasti, vaan tämä johtuu usein tiedon puutteesta tai muun infrastruktuurin ongelmasta. Yrittäjä ei voi vaatia asiakkaita kierrättämään roskia huoneissaan, koska ne viedään kaikki kuitenkin kaatopaikalle. (Pukero 1997, 136–137)

Pukero (1997) uskoo, että yrittäjät nopeuttaisivat toimenpiteitään ympäristön huomioimisessa, jos he tietäisivät vaikutuksen ostopäätökseen. Korostamalla ympäristön säästämistä on päästy alkuun ja sitä työtä tulisi jatkaa kertomalla faktoja, innostamalla säästöin ja etsimällä taloudellisia ja henkisiä resursseja yrittäjän käyttöön. Hänen mukaansa vaihtoehtoisesti tulisi käyttää pakotteita. Tulisi myös muistaa, että kestävä kehitys on myös paikallisuuden korostaminen, yhteistyö paikallisväestön kanssa matkailun kehittämiseksi sekä paikallisten raaka-aineiden käyttö. Vuonna 2014 on kulunut 17 vuotta Pukeron ajatuksista. Majatalo Kommervenkki ei ole enää toiminnassa. Hänen toinen matkailuyritys Rantanorppa Oy on lopetettu 5.3.2014. Hänen ajatuksensa kirjoitin työhöni siksi, että mielestäni ne olivat hyviä huomioita ”vanhanajan” yrittäjältä.

Nykyään puhutaan kestävän matkailun kohdalla myös tuotteistamisesta. Maaseutu-matkailu yrittäjien on tuotava ilmi, että heidän yrityksessään otetaan ympäristö huomioon. Matkailija ei tiedä matkailuyrityksessä käytettävän hunajan olevan paikallinen tuote, jos sitä ei erikseen sanota. Matkailuyrittäjän onkin tärkeää tuoda ilmi verkostoituminen, paikallisuus ja kestävän matkailun arvot asiakkaalle jollain tavoin, jotta ne voisivat toimia kilpailuvalttina. Usein yrittäjälle ei kuitenkaan tule mieleen painottaa kestävyttä, koska se on niin jokapäiväistä ja automaattista maaseutuyrityksissä. Kestävyyden eteen on tehty työtä, usein ennemminkin kannattavuuden kuin asiakkaan tarpeen vuoksi, mutta silti sitä ei hyödynnetä markkinoinnissa, vaikka tosiaan kannattaisi, koska kestävyys on etenkin keskieuropalaisten turistien keskuudessa tärkeä kriteeri matkailukohdetta valittaessa (Maaseutu & Matkailu 2013, 6). Omana huomiona totean lisäksi, että keskieuropalaisia turisteja liikkuu ainakin Itä-Suomessa päin

jonkun verran, joten heille kannattaisi markkinoida kestävyyttä kerta he sitä osaavat arvostaa. Matkailuvälineenä heillä on usein polkupyörä, joka sekin kertoo jotain kestävän matkailun ja ympäristön arvostamisesta arvojen sekä kauniin luonnon vuoksi.

3 JÄTTEET JA JÄTEHUOLTO

Jätteistä aiheutuu haittavaikutuksia luonnolle ja terveydelle sekä voivat aiheuttaa maaperän, ilman ja veden pilaantumista sekä terveyshaittoja. Haitat johtuvat jätteistä liukenevista myrkyllisistä aineista, jotka saastuttavat ympäristöä ja eliöitä. Jätteet haittaavat myös ympäristön käyttöä ja pilaavat maisemaa. Myös jätehuolto aiheuttaa kuormitusta ympäristölle. Jätteiden kuljetuksesta aiheutuu päästöjä ympäristöön ja käsittelystä jätteen laadusta riippuen kasvihuonekaasuja sekä metaania, jotka aiheuttavat ilmastonmuutosta. Näitä kaasuja syntyy lähinnä kaatopaikoilla ja päästöjen määrä on selvästi alentunut vuosina 1990- 2003. (Ympäristö 2013)

Tilastokeskuksen julkaisun (2013) mukaan jätteiden käsittelyssä on tapahtunut suuri muutos. Artikkelissa puhutaan murroskaudesta, joka vallitsee jätteiden käsittelyssä. Vuonna 2011 poltettiin jätteitä 22 % enemmän, kuin vuonna 2010, joka on 10 miljoonaa tonnia jätettä. Kierrätetty jätemäärä nousi 34 miljoonaan tonniin, joka on 18 % enemmän, kun edellisvuonna. Kaatopaikoille tai pitkäaikaisläjitykseen sijoitettiin jätteitä 19 % vähemmän, kuin edellisvuonna. Kuitenkin kotitalouksien ja palveluiden jätemäärä oli 3,2 miljoonaa tonnia, josta n. 1,5 miljoonaa tonnia oli sekajätettä.

3.1 Jätehuolto Suomessa

Jätehuollolla tarkoitetaan jätteiden keräämistä, kuljetusta, hyödyntämistä, käsittelyä sekä näiden toimien tarkkailua ja käsittelypaikan hoitoa. Jätettä on aine tai esine, jonka sen haltija on poistanut, aikoo poistaa tai on velvollinen poistamaan käytöstä. Ongelmajätteeksi määritellään jäte, joka voi aiheuttaa erityistä vaaraa tai haittaa ympäristölle tai terveydelle. Jätteen hyödyntäminen on toimintaa, jonka tarkoituksena on ottaa talteen jätteen sisältämä energia tai aine, jolloin jätettä voidaan pitää toisen tuotteen raaka-aineena (Jätelaki 646/2011).

Historiasta voidaan mainita sen verran, että jo keskiajalla voitiin puhua jätehuollosta tai ennemminkin sen puutteesta. Esimerkkinä tästä mainittakoon kadulla hevosen lan-

taan astuminen tai jätteiden heittäminen ikkunasta kadulle. Asumisjätettä syntyi vähän, koska elämä perustui kiertokulkuun. Silloisen kulkuneuvon, eli hevosen liha syötiin tiensä päähän tullessaan ja suurin osa käyttöesineistä oli puuta tai muita luonnonmateriaaleja, jotka joko maatuivat tai poltettiin. Ruoantähteet syötettiin eläimille. Ongelmia aiheuttivat lähinnä jätteiden joutuminen maahan, josta ne liukenivat kaivoihin ja aiheuttivat niin sairauksia ja kuolemaa. (Turpeinen 2005, 261)

Vuonna 1875 jätehuoltoa alettiin kehittää määrämällä joka talouteen makkikuoppa lietettä varten. 1878 edellytettiin jätteiden kuljetus öisin kaatopaikalle suljetuissa astioissa. Kaatopaikan sijaintia jouduttiin muuttamaan kauemmas Helsingin keskustasta asutuksen levitessä. Vuonna 1904 siirryttiin jätteiden keräyksessä tynnyrijärjestelmään ja näin alkoi jätehuolto kehittyä. 1920-luvulla alettiin jätteitä lajitella. Aluksi lietteet ja muu romu kerättiin ja kuljetettiin erikseen, myöhemmin myös ruoantähteet lajiteltiin erikseen. Tästä kului kuitenkin vuosikymmeniä ennen kuin Suomeen saatiin ensimmäinen jätelaki, joka astui voimaan vuonna 1979 (Turpeinen 2005, 263- 269). Tuolloin pyrkimyksenä oli jätteiden hyödyntämiseen ja jätteistä koituvien ympäristöhaittojen välttäminen. Vuonna 2004 EU-jäsenyyden myötä jätelakia uudistettiin ja silloin tuli kiinnittää huomiota jätteen syntymisen ehkäisyyn. Syntynyt jäte tuli hyödyntää aineena tai energiana. Jos hyödyntäminen ei ollut mahdollista tai tuli kohtuuttoman kalliiksi, tuli jäte käsitellä turvallisesti. Käsittelyllä tarkoitettiin tuolloin nykyistä loppusijoittamista (Koivisto 2011, 87).

Suomen jätelaki uudistui 1.5.2012. Uusi laki toi mukanaan korkeammat vaatimukset, jotka koskivat esimerkiksi etusijajärjestystä. Etusijajärjestyksellä tarkoitetaan jätteen ensisijaista hyödyntämistä uusioraaka-aineena, toisena kierrättämistä, kolmantena energiana hyödyntämistä ja vasta viimeisenä loppusijoittamista kaatopaikalle. Muutoksia tuli myös kunnan vastuuseen jätteistä, vaatimuksista siirtoasiakirjoja kohtaan sekä lisäksi tuottajavastuuta (Ympäristöministeriö 2014). Ympäristöministeriö on laatinut vuonna 2008 valtakunnallisen jätesuunnitelman (VALTSU). Suunnitelma sisältää jättopolitiikan ja jätehuollon kehittämistavoitteet sekä toimet niiden saavuttamiseksi vuoteen 2016 mennessä (Koivisto 2011). Keskeisimpiä piirteitä ovat jätteen syntymisen ehkäisy, materiaalikierrätyksen ja biologisen hyödyntämisen lisääminen, kierrätykseen soveltumattoman jätteen polton lisääminen, jätteen haitattoman loppusijoituksen turvaaminen, jätehuollon aiheuttamien kasvihuonepäästöjen pienentäminen vähentämällä

biohajoavan jätteen sijoittamista kaatopaikoille sekä lisäämällä kaatopaikoilla syntyvät metaanin talteenottoa (Ympäristöministeriö 2014).

3.2 Matkailuyrityksen jätehuolto

3.2.1 Syyt

Matkailuyrityksessä ympäristön huomioiminen ei ole iso asia verrattuna sen tuomiin etuihin. Pienillä teoilla on suuri vaikutus. Veden säästäminen, energian säästäminen ja jätteiden lajittelu vaatii kenties investointeja ja viitseliäisyyttä, mutta maksavat pian itsensä takaisin niiden tuomien säästöjen kautta. Jätteen määrän minimointi ja lajittelu on kannattavaa sekä ympäristönsuojelullisesti että taloudellisesti. Mitä enemmän jätteitä lajitellaan, sitä suuremmat säästöt saadaan aikaan, koska sekajätteen käsittely on kalliimpaa kuin hyötyjätteen (SMAL 2014). Myös Parviainen (1997, 6, 15) toteaa, että ympäristön huomioimisesta veden säästämisellä, jätteiden kierrättämisellä ja sähkön kulutusta laskemalla hyöttyy ennen kaikkea yrittäjä itse, koska kustannukset pienenevät. Samalla paine hintojen nostamisesta pienenee, kun kustannuksia saadaan alas.

Kasvava luonnonvarojen käyttö lisää jätteiden määrää. Jätteet ovatkin energiankulutuksen ohella eniten ympäristöä rasittava tekijä matkailussa. Ne vaikuttavat maaperän, veden ja ilman laatuun niitä heikentävästi ja voivat aiheuttaa ihmisille ja eläimille vahinkoa. Täytyy muistaa, että jätettä syntyy aina, riippumatta siitä missä ihminen liikkuu. Näiden asioiden vuoksi matkailussa on tärkeää jätteiden minimointi sekä niiden lajittelu ja kierrätys (SMAL 2014). Puhtaus on myös myyntivaltti. Vuonna 1995 on tehty tutkimus, jonka mukaan ihmiset pitivät erittäin tärkeänä ympäristöseikkoja matkailukohteen valinnassa (Parviainen 1997, 8).

3.2.2 Vaatimukset

Samat velvollisuudet koskevat matkailuyritystä kuin mitä tahansa muutakin yritystä. Jokainen yritys vastaa itse oman jätehuoltonsa järjestämisestä. Käytännössä tämä tapahtuu sopimusperusteisesti jätehuoltopalveluyrityksen kanssa. Sopimuksen avulla yritys siirtää vastuun jätehuollostaan jätehuoltoyritykselle. Jäteyrityksen tulee olla rekisteröitynyt jätehuoltorekisteriin ja jätettä käsittelevillä yrityksillä tulee olla ympäristölupa (Ympäristöyritykset 2014).

Lakiuudistuksen mukaan mahdollisimman suuri osa jätteistä tulisi hyödyntää joko materiaalina tai energiana ja kaatopaikalle sijoitettavan jätteen määrää tulisi vähentää (Ympäristöyritykset 2014). Savonlinnan jätelautakunnan vuonna 2013 julkaisemien jätehuoltomääräysten (Savonlinnan kaupunki 2013) mukaan toimisto-, liike-, koulu-, ravintola-, teollisuus- ja muilla vastaavilla kiinteistöillä on oltava erilliset keräysvälineet ainakin seuraaville jätteille, mikäli niitä syntyy hyvin vähäisiä määriä enemmän:

- Syntypaikkalajiteltu talousjäte
- Erilliskerättävä biojäte (mikäli ei kompostoida kiinteistöllä)
- Keräyspaperi
- Keräyskartonki
- Pahvi (voidaan korvata energiajakeella)
- Lasi
- Pienmetalli

Tämän perusteella jokaisen matkailualan yrityksen tulisi lajitella kaikki edellä mainitut jakeet.

3.2.3 Käytäntö

Majoitusyrityksessä jätehuollon järjestäminen on helppoa. Huoneisiin voidaan järjestää lajitteluroskiksia, joissa on valmiit opasteet. Siivoojilla on kärryt, joissa jätteet lajitellaan eri lokeroihin. Hotellin ravintoloissa jätteet kierrätetään (Hemmi 2005, 308). Parviaisen (1997, 18) mukaan ympäristöasiat ”tarttuvat” töistä kotiin ja toisinpäin, joten on tärkeää motivoida henkilökuntaa huomioimaan ympäristöasioita omassa toiminnassaan. Lisäksi henkilökunta toimii esimerkkinä asiakkaille. Keinoja motivointiin ovat kannustaminen, henkilökunnan ottaminen mukaan ideointiin, palkitseminen sekä tietoisuuden lisääminen, jotta luodaan edellytykset toimia oikein ja ohjeistaa myös asiakasta.

Olosuhteet lajittelulle voidaan järjestää todella helpoiksi asiakkaalle, mutta lajittelun onnistuminen riippuu täysin matkailijan halusta suorittaa lajittelu. Jätteiden lajittelusta ja käsittelystä tulisi antaa majoituspaikkaa käyttävälle tarkat ohjeet (Hemmi 2005, 308). Tämä voisi olla kirje tai ohje kieliversiot huomioiden, joka kertoisi pyyhkeiden

käytöstä ja lajittelusta sekä syistä, jotta asiakas motivoituisi noudattamaan ohjeita. Myös yhteistyökumppaneiden on sitouduttava ympäristön huomioimiseen, jotta tuotteet ja palvelut olisivat mahdollisimman ekologisia (Parviainen 1997, 19 - 20).

Suurin ongelma jätehuollon järjestämiselle onkin siellä, missä matkailijat ovat kaukana asutuskeskuksista ja teistä. Näitä alueita ovat erämaat, tunturit, laajat suoalueet, venevalkamat, saaristot, teiden varret sekä haja-asutusalueiden loma-asuntoalueet. Lisäksi kansallispuistoissa on erityisen tärkeää roskaantumisen estäminen. Luontomatkailukokemus voi jäädä todella huonoksi ja kauaksi elämyksestä, jos ympäristö on sotkuinen. Haasteena kyseisissä paikoissa on tehokkaan valvonnan järjestäminen, koska ihmiset liikkuvat alueilla hyvin eri lailla ja eri aikoihin. Jätepisteet sijoitetaan yleensä reittien päihin, reunaosiin ja kävijäkeskuksiin. Syynä siihen, ettei roska-astioita sijoiteta ympäri aluetta, on että roskien poiskuljettaminen on haastavaa, koska jäteautolla ei pääse maastoon. Joistain paikoista kuljetetaan roskasäkkejä esim. mönkijällä, mutta suurilla alueilla se vaatisi todella paljon resursseja eikä tunturimaisemaan sovi vihreä, muovinen roska-astia. Vastuu siisteydestä siirtyy näin ollen kävijöille (Hemmi 2005, 308 - 309).

Pakkausmateriaaleja tulee matkailuyrityksissä paljon. Yritysten tulisikin suosia pakkauksia sekä tuotteita, jotka ovat käytön jälkeen kierrätettävissä ja poiston jälkeen mahdollisimman vähäkustanteisia. Myös uusiomateriaaleista valmistettuja tuotteita kannattaisi suosia. Kertakäyttötuotteita ei suositella, koska niiden käyttöikä on todella lyhyt. Tukkupakkauksien ja täytettävien pullojen käyttö on myös taloudellisempaa, että ympäristöystävällisempää ja niistä syntyy huomattavasti vähemmän suoraa jätettä (Parviainen 1997, 22 – 28).

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

4.1 Tieteellinen tutkimus

Tieteellinen tutkimus on luova prosessi, jonka tarkoituksena on ratkaista ongelmia. On olemassa teoreettista kirjoituspöytätyötutkimusta, jossa käytetään valmista tietomateriaalia sekä havainnoivaa, empiiristä tutkimusta, joka perustuu teoreettisen tutkimuksen perusteella kehitettyihin menetelmiin. Empiirisellä tutkimuksella voidaan testata toteutuuko joku teoriasta johdettu oletamus käytännössä tai tavoitteena voi olla ratkai-

sun löytyminen, kuinka jokin asia tulisi toteuttaa. Tutkimusongelma voi olla ilmiön tai käyttäytymisen syiden selvittäminen ja tavoitteena on vastauksen saaminen tutkimusongelmasta johdettuihin kysymyksiin (Heikkilä 2010, 13).

Empiirinen tutkimus jakaantuu kvalitatiiviseen (laadullinen) ja kvantitatiiviseen (määrällinen). Näitä kahta tutkimusmenetelmää voidaan käyttää joko erikseen tai yhdessä, jolloin menetelmät voivat täydentää toisiaan (Heikkilä 2010, 13, 16). Tutkimusongelma ja tutkimuksen tavoite ratkaisevat tutkimusmenetelmän. Mikään menetelmä ei voi olla ainoa ongelman selvittämiseksi. Usein valinta on lähestymistavasta ja näkökulmasta riippuvaa tavoitteiden ja resurssien tuomien rajoitusten yhteensovittamista (Heikkilä 2010, 14).

4.1.1 Kvalitatiivinen tutkimus

Käytin tutkimuksessani pääasiassa kvalitatiivista tutkimusta. Kvalitatiivinen tutkimus auttaa ymmärtämään tutkimuskohdetta ja selvittämään käytöksen ja päätöksen syitä. Tyypillistä on, että tapauksia on pieni määrä, jotka valitaan harkinnanvaraisesti sekä tutkitaan ja analysoidaan tarkasti. Tutkimustietoa saadaan selvittämällä kohderyhmän arvot, asenteet, tarpeet sekä odotukset. Tutkimuksen tuloksia voidaan käyttää pohjaksi markkinoinnille ja tuotekehitykselle (Heikkilä 2010, 16). Tutkijan on itse oltava selvillä miksi aineistoa kerätään ja mitä tutkimuksella haetaan. Perinteisesti aineistoa kerätään hypoteesien eli olettamusten testaamiseen tai todentamiseen. Aineiston avulla tutkija voi löytää uusia näkökulmia ja vauhdittaa ajatteluaan (Eskola 2001, 136). Hirsjärvi ym. (2007, 157, 160) toteaa, että kvalitatiivisessa tutkimuksessa on pyrkimyksenä ennemminkin löytää tai paljastaa tosi asioita, kuin todentaa olemassa olevia väittämiä. Tutkijan pyrkimys on paljastaa odottamattomia seikkoja ja siksi lähtökohdiana ei ole teorian tai hypoteesien testaaminen vaan monitahoinen ja yksityiskohtainen tarkastelu. Tutkija ei saa määrätä mikä on tärkeää.

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tyypillisiä käytettäviä valmiita aineistoja ovat kirjeet, elämäkerrat sekä päiväkirjat. Tutkimuksen työkaluina lomakkeiden lisäksi tai ohella käytetään usein haastatteluja, koska tutkimusmenetelmälle on tyypillistä vuorovaikutus tutkittavan ja tutkijan välillä. Haastattelu mahdollistaa myös epäsuorien kysymysten kysymistä (Heikkilä 2010, 17). Tutkimuksessa suositaan ihmistä tiedon keruun instrumenttina, koska tutkijan on tällöin helppo tehdä omia havaintoja. Haastateltavan

näkökulmat ja ääni pääsevät esille henkilökohtaisen haastattelun avulla. Lomakkeet ja testit toimivat hyvinä apuvälineinä. (Hirsjärvi ym. 2007, 160) Laadullinen tutkimus toimii niin, että vastauksia ei pyydetä tutkijan konstruoimiin kysymyksiin vaan vastaajat voivat itse luoda käsitykset tutkittavasta asiasta (Eskola 2001, 136).

4.1.2 Kvantitatiivinen tutkimus

Tutkimuksessani on kvalitatiivisen, eli laadullisen tutkimuksen lisäksi myös piirteitä kvantitatiivisesta tutkimuksesta, jolla tarkoitetaan määrällistä tutkimusta. Tarkoituksena on selvittää lukumääriin ja prosentteihin liittyviä kysymyksiä. Tyypillistä määrälliselle tutkimukselle on standardoidut kysymyslomakkeet sekä valmiit vastausvaihtoehdot. Havainnollistamiseen käytetään taulukoita ja kuvioita. Kvantitatiivisen tutkimuksen avulla saadaan kartoitettua olemassa oleva tilanne, muttei syitä. Tutkimusta varten tiedot voidaan kerätä tilastoista, rekistereistä, tietokannoista tai kerätä itse. (Heikkilä 2010, 16, 18). Hirsjärven ym. (2007, 136) mukaan kvantitatiivisessa tutkimuksessa keskeisimpiä asioita ovat johtopäätökset aikaisemmista tutkimuksista, muuttujien muodostaminen taulukkomuotoon ja aineiston saattaminen tilastollisesti käsiteltävään muotoon sekä päätelmien teko havaintoaineistoon perustuen ja tulosten kuvailu prosenttitaulukoiden avulla.

Näitä kahta tutkimusmenetelmää voidaan käyttää joko erikseen tai yhdessä, jolloin menetelmät voivat täydentää toisiaan (Heikkilä 2010, 13, 16). Mikään menetelmä ei voi olla ainoa ongelman selvittämiseksi. Usein valinta on lähestymistavasta ja näkökulmasta riippuvaa tavoitteiden ja resurssien tuomien rajoitusten yhteensovittamista (Heikkilä 2010, 14).

4.2 Menetelmien kuvaus

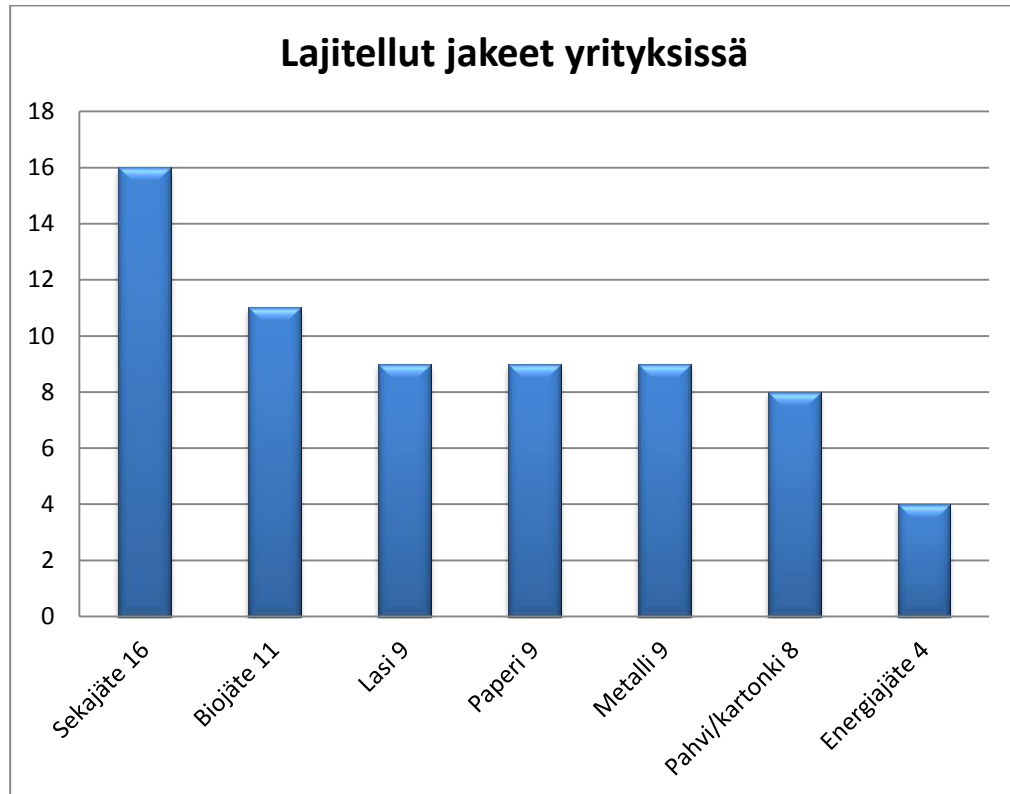
Ennen varsinaista kyselytutkimusta olen tehnyt kaksi muuta pienempää selvitystä, jotka ovat avanneet näkökulmia varsinaiselle tutkimukselle ja auttavat tulkitsemaan myös kyselyn vastauksia hieman paremmin. Ensin valitsin kohdejoukon tutkimustani varten. Sen jälkeen selvitin kyseisten yritysten jätteiden lajittelun tilaa tutkimalla mitä jätteitä kukin yritys lajittelee sillä hetkellä. Tiedot keräsin Punkaharjun Kuljetuksen asiakasrekisteristä, josta löytyy tieto asiakkaalta kerättävistä jätelajeista sekä niiden tyhjennyskertojen määrä eriteltynä. Tein myös laskelman kierrättämisen kannattavuus-

desta (Kierrättämisen kannattavuus, sivu 34), jotta minulla on peruste väittämälle, että kierrättäminen on edullisempaa kuin jätteiden vieminen kaatopaikalle. Tämän motiivina on myös se, että toimeksiantajani voi käyttää tätä laskennallista tietoa hyväksi esimerkiksi asiakaspalvelutilanteissa.

4.3 Pilottitutkimus

Toteutin pilottitutkimuksen käyttäen apuna PHK:n asiakasrekisteriä. Pilottitutkimuksella tarkoitetaan esitutkimusta, jonka avulla täsmennetään tai rajataan tutkimusongelmaa (Heikkilä 2010, 22). Kun lomaketta valmistellessa käytetään pilottitutkimusta, voidaan monia näkökohtia tarkastaa ja kysymysten muotoilua korjata varsinaista tutkimusta varten sopivimmiksi. (Hirsjärvi ym. 2007, 199). Tutkimuksen tarkoitus oli selvittää tämän hetkinen tilanne jätteiden lajittelussa niissä yrityksissä, joihin varsinainen opinnäytetyöni tutkimus ja kysely kohdistuu. Nämä tiedot ovat mielestäni tärkeitä, koska ennen varsinaisen tutkimuksen tuloksia saadaan tietoa, kuinka ympäristöasioiden huomioiminen jätehuollon avulla tapahtuu käytännössä. On mielenkiintoista verrata kuinka käytäntö ja asenteet kohtaavat todellisuudessa. Tutkin asiakasrekisterin avulla mitä jätteitä kyseiset yritykset lajittelivat ja tein niistä kokoonpanon. Täytyy kuitenkin huomioida, että vaikka PHK ei kerää yrityksestä kaikkia jätejakeita, ei se tarkoita sitä ettei yritys niitä lajittelisi. Lajittelu voidaan hoitaa kuljettamalla lajitellut jätteet kierrätyspisteeseen. Tämä tapa on monille, etenkin pienemmille yrityksille kannattavampi mm. koska ei tarvita suuria jätekatoksia astioita varten. Tosin täytyy huomioida, että kierrätyspisteet ovat yksityisten henkilöiden käyttöön tarkoitettuja. Mukana pilottitutkimuksessa ovat kaikki 16 tutkimuskohdetta.

TAULUKKO 2 Lajitellut jakeet yrityksissä 2014 (N=16).

Kaikki yritykset lajittelivat sekajätteen (16 kpl). Biojätteen lajittelivat 11 yritystä (68,75 %). Lasi, paperi ja metallit lajiteltiin yhdeksässä yrityksessä (56,25 %). Pahvia ja kartonkia lajitteli kahdeksan yritystä (50 %). Energijätettä lajiteltiin kaikista vähiten, vain neljässä yrityksessä (25 %). Tutkimuksessa selvisi myös, että yritykset joko panostivat lajitteluun lajittelemalla kaiken mahdollisen tai vaihtoehtoisesti eivät lajitelleet mitään (Taulukko 1).

Valtakunnallisessa jätesuunnitelmassa vuoteen 2016 (Valvira 2008, 15) kerrotaan, että biohajoavan jätteen sijoittamista rajoitetaan ja on määritelty biohajoavan jätteen osuus kaatopaikalle sijoitettavan jätteen määrästä. Yli 10 % orgaanista ainetta sisältävää jätettä ei enää 1.1.2016 alkaen saa sijoittaa kaatopaikalle (Valtioneuvosto 2013). Käytännössä tämä tarkoittaa, että jäte on kompostoitava tai kerättävä erikseen. Lähes kolmannes (31,25 %) tutkituista yrityksistä ei lajittele biojätettä erikseen, vaan oletettavasti joko kompostoi sen tai se joutuu muun jätteen sekaan.

Vajaalta puolelta ei kerätä paperia, pahvia, kartonkia, metallia ja lasia. He voivat lajitella ne ja toimittaa itse keräykseen. Vaihtoehtona on myös kaatopaikalle joutuminen.

75 % jättää lajittelematta energiajätteen. Missään lähellä ei ole yleistä energiajätteen keräyspistettä, joten oletettavaa on, että energiaksi kelpaava jäte laitetaan sekajätteen sekaan. Yritykset voisivat toimittaa energiajätteensä PHK:n toimipisteeseen, jolloin se päätyisi polttolaitokseen tai uusiokäyttöön. Mahdollista on myös, että etenkin pienemmissä yrityksissä osa poltetaan puun seassa ja näin hyödynnetään itse energiana.

Näiden jakeiden yhteenlaskettu osuus kaikesta yrityksessä syntyvästä jätteestä on melko suuri. Perusteluna tälle on, että käännettäessä asia toisinpäin ei ole paljoa jätettä, jotka eivät kelpaisi muualle kuin kaatopaikalle. Kaatopaikalle kelpavaa jätettä ovat esimerkiksi hehkulamput, PVC-muovi, tuhka, ikkunalasi, peililasi, posliini ja kristalli sekä vaipat ja siteet (Lajitteluapuri 2014). Kaikki muu voidaan hyödyntää materiaalina tai energiana.

4.4 Kyselytutkimus

Kysely on yksi tapa kerätä aineistoa tutkimusta varten. Puhutaan myös ”survey-tutkimuksesta”, jolla tarkoitetaan kyselyn, haastattelun ja havainnoinnin muotoja, joissa aineistoa kerätään standardoidusti eli kaikilta kysytään samaa asiaa samalla tavalla ja joissa kohdehenkilöt muodostavat otannan (Hirsjärvi ym. 2007, 188). Kysymyksiä suunniteltaessa on oltava tarkka, koska ne luovat pohjan tutkimuksen onnistumiselle. On huolehdittava, että vastaaja ymmärtää mitä kysyjä ajaa takaa, joten kysymysten on myös oltava yksiselitteisiä. Ennen kysymysten laadintaa on täsmennettävä tutkimusongelma ja laadittava kysymyksen sen mukaan (Aaltola ym. 2001, 100). Tein yhteistyössä toimeksiantajani kanssa kyselylomakkeen, johon valitsimme aiheeseen sopivia ja riittävän yksinkertaisia kysymyksiä, jotta niihin vastattaisiin. Kyselylomaketta laatiessa on kiinnitettävä huomiota lomakkeen ulkoasuun, kyselyn pituuteen sekä kysymysten asetteluun (Aaltola ym. 2001, 100).

Kysymysten asettelua ja kysymyksiä korjattiin kaksi kertaa ennen kyselyn julkaisemista. Osa kysymyksistä oli avoimia ja osa monivalintakysymyksiä. Avoimilla kysymyksillä tarkoitetaan kysymystä, johon vastaaja saa omin sanoin vastata (Hirsjärvi ym. 2007, 193 - 194). Avoimia kysymyksiä voidaan analysoida tilastoimalla, kun vastaukset jaetaan ryhmiin. Vastaukset on luettava ensin ja jaettava sitten, jotta voi päättää jakoperusteet. Tärkeää on, ettei rajata aluksi liikaa, on helpompi supistaa kategoriavaihtoehtoja kuin laajentaa (Aaltola ym. 2001, 110 - 111). Avoimien kysymysten

hyviä puolia ovat mahdollinen ideoiden löytyminen vastausten joukosta sekä perusteellinen mielipide vastaajalta. Huonoja puolia ovat vastaamattomuus, epätarkkuus tai asian vierestä vastaaminen. Vastausten käsittely on myös työläämpää (Aaltola ym. 2001, 111).

Monivalintakysymyksiin puolestaan on laadittu valmiit vastausvaihtoehdot, joista vastaaja valitsee sopivimman. Tutkijalla tulee olla mielikuva vastausvaihtoehdoista ja tällaiset kysymykset sopivat parhaiten taustatietojen selvittämiseen (Aaltola ym. 2001, 110). Joissain kysymyksissä käytin strukturoidun ja avoimen kysymyksen välimuotoa, esim. Muu syy, mikä? Johon vastaaja vastaa omin sanoin (Hirsjärvi ym. 2007, 193–194). Kysymykset voivat perustua myös asteikkoihin ja skaaloihin, joissa vastaaja valitsee sopivimman voimakkuuden mielipiteelleen, esim. paljon, ei niin paljon, jonkun verran, vähän, todella vähän (esim. Likertin asteikko) (Hirsjärvi ym. 2007, 194–195). Myös tällaisia kysymyksiä käytin kyselyssäni.

4.5 Kohdejoukon kuvaus

Kohdejoukoksi valitsin PHK:n asiakkaina olevat matkailupalveluita ensisijaisesti tarjoavat yritykset, joita on 17 kpl. Näistä yhdelle en laittanut sähköpostikyselyä, koska heille ei ole sähköpostiosoitetta, joten esitutkimuksista poiketen kysely on suoritettu 16 yritykselle. Joukossa on 14 majoituspalveluita oheispalveluineen tarjoavaa yritystä, yksi (1) ravintola sekä yksi (1) matkailukohde. Vaihtoehtona olisi ollut lähettää kysely esim. Savonlinnan seudun majoitusta tarjoaville yrityksille, jolloin olisin saanut suuremman vastaajajoukon, mutta ymmärsin tämän vasta jälkeenpäin ja en lähtenyt enää aikataulullisista syistä laajentamaan vastausjoukkoani, vaan ehdotan sitä jatkotutkimusaiheeksi

Kyselyni kohdalla puhutaan kokonaistutkimuksesta, jossa tutkitaan jokainen perusjoukon osa. Kokonaistutkimus kannattaa tehdä aina, kun otanta on pieni. Otantaa käytetään esimerkiksi, jos perusjoukko on hyvin suuri tai jos koko perusjoukon tutkiminen maksaisi liian paljon (Heikkilä 2010, 33). Otannalle ei ollut perustetta työni kohdalla, joten päädyin kokonaistutkimukseen.

4.6 Kyselyn toteuttaminen

Kyselyn toteutin Webropol-ohjelman avulla. Alun perin ajattelin lähettää kyselyn postissa, mutta onneksi päädyin WWW-kyselyyn, joka on nopea tapa kerätä tietoa. Internet-kyselyssä vastaukset tallentuvat tietokantaan ja aineisto on käsiteltävissä heti kyselyn päättymisen jälkeen (Heikkilä 2010, 69). Etenkin www-muotoisen lomakekyselyn hyvä puoli on, että vastaaja voi itse valita vastausajankohdan. Vastaajaan ei myöskään pääse voimakkaasti vaikuttamaan omalla äänellään, kehonkielellä tai olemuksella verrattuna haastatteluun. Huonoja puolia lomakekyselyssä on alhainen vastausprosentti, mahdollisten uusintakyselyjen työläys, vastaaja ei saa tarkentavaa tietoa kysymykseen ja vastaajat eivät aina noudata ohjeita (Aaltola ym. 2001, 101-102).

Lähetin webropolista suoraan saatekirjeen ja linkin vastaajajoukolle. Saatteen tehtävä on motivoida vastaajaa täyttämään lomake ja selvittää tutkimuksen taustaa ja vastaamista. Saatekirjeessä tulee olla tutkimuksen toteuttaja ja rahoittajat, tutkimuksen tavoite, tutkimustietojen käyttötapa, mihin mennessä on vastattava, kommentti tietojen luottamuksellisuudesta, kiitos ja tutkijan allekirjoitus (Heikkilä 2010, 62). Luottamuksellisuus tarkoitti kyselyssäni sitä, etten luovuttanut yksittäisten asiakkaiden vastauksia edes toimeksiantajalleni, vaan käsittelin vastaukset luottamuksellisesti. Toki mahdollisuuksien mukaan vertasin itse rekisterin tietoja ja vastaajien tietoja keskenään saadakseni lisätietoa.

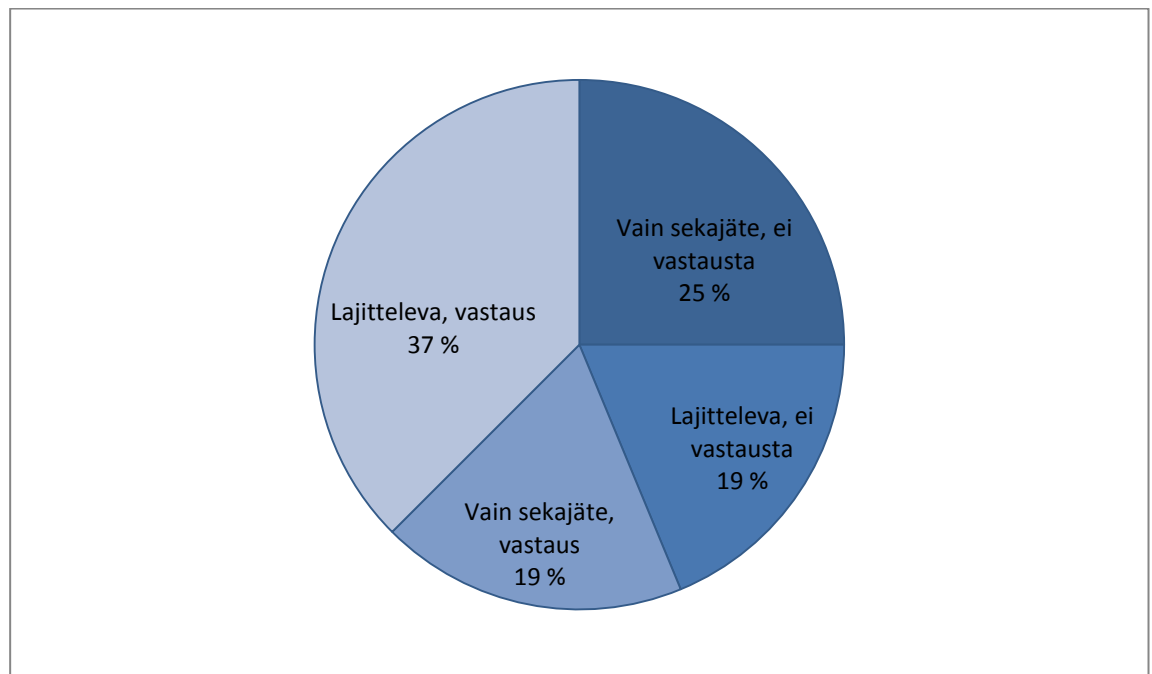
Jouduin lähettämään kaksi muistutusviestiä, ennen kuin sain vastauksia riittävästi. Kirjepostin avulla tämä olisi ollut turhan haasteellista. Webropolin avulla oli helppoa seurata kyselyn etenemistä ja yhteenvedon tulostaminen oli helppoa. Periaatteessa henkilöhaastattelukin olisi ollut mahdollinen, mutta olisi vaatinut aikaresursseja huomattavasti enemmän. Kysely eteni niin, että 22.1.2014 julkaisin ja lähetin kyselyn kohdejoukolle. 3.2.2014 lähetin ensimmäisen muistutuksen. 3.3.2014 lähetin toisen muistutuksen. 13.3.2014 suljin kyselyn ja lähetin kiitoskirjeen vastanneille. Kysely oli avoinna suhteellisen pitkän ajan, joka johtui omasta aikataulustani.

5 TUTKIMUSTULOKSET

Kyselyyn, joka lähetettiin 16 yritykselle, vastasi yhdeksän yritystä, joten vastausprosentti on 56,25. Syitä vastaamattomuuteen en voi tietää, mutta luulisin kyselyitä tule-

van joihinkin yrityksiin niin paljon, ettei vastausmotivaatiota ole. Mietin myös, että tavoittiko kyselyni yrityksen yleisestä sähköpostiosoitteesta juuri sen henkilön, joka vastaa jätehuoltoon liittyvistä asioista ja jolta vastauksen olisin voinut saada helpommin.

Vastanneista yrityksistä kuusi (37 %) lajittelee jätteensä ja kolmella (19 %) on rekisterin mukaan vain sekajäteastia. Vastaamattomista yrityksistä lajittelun suorittaa kolme (19 %) yritystä ja pelkkä sekajäteastia on neljällä (25 %) yrityksellä. Pyrin tällä hahmottamaan onko vastaamattomuudella yhteyttä lajitteluun. Näiden tietojen perusteella kyselyyn vastasi eniten joukko, joka lajitteli jätteensä (Kuvio 3).

KUVIO 3. Koko kohderyhmän jakaantuminen vastaamisen perusteella (N=9)

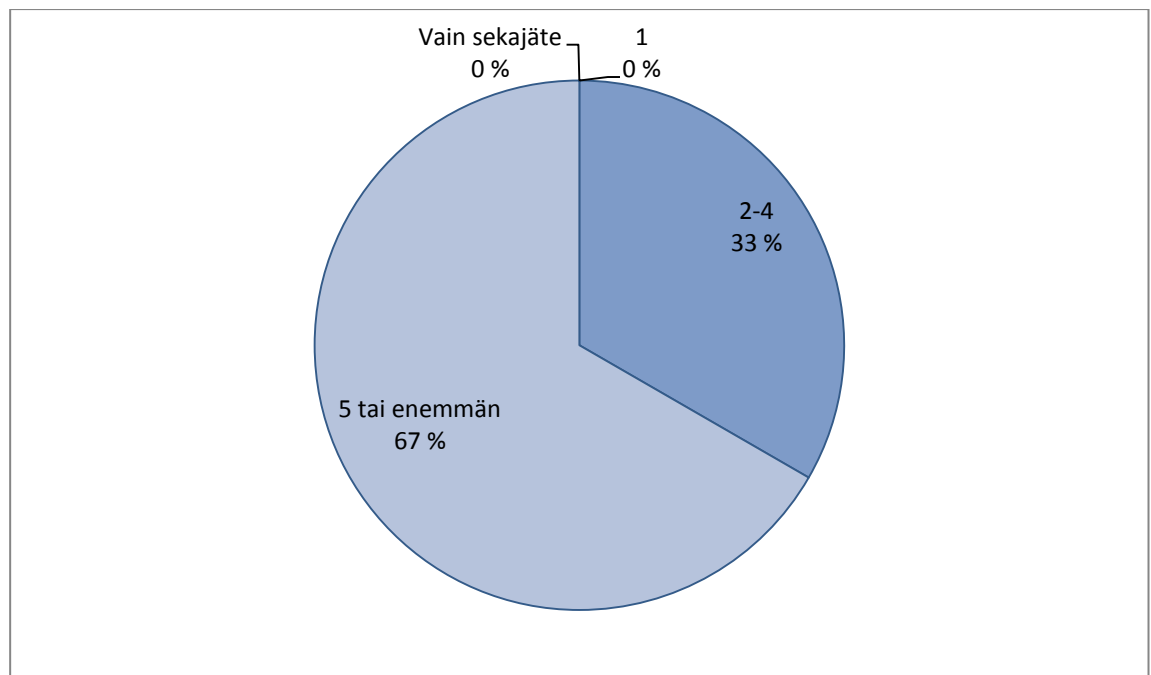
Täytyy ottaa kuitenkin huomioon se, että osa näistä yrityksistä, jotka ostavat jätehuoltoyritykseltä vain sekajätteen keräyspalvelun voi toteuttaa lajittelun omin keinoin mm. toimittamalla jätteet itse keräyspisteisiin.

Jätteiden lajittelu

Ensimmäinen kysymys oli ”Montako jätelajia yrityksessänne lajitellaan sekajätteen lisäksi?”. Vastaukset jakaantuivat niin, että kolme yritystä lajittelee 2-4 jaetta (33 %) ja kuusi yritystä 5 jaetta tai enemmän (67 %). Tämä tukee väittämäni omin keinoin järjestetystä lajittelusta ja taas puolestaan kumoaa asiakasrekisteristä saadun tiedon,

jonka mukaan vastanneista kolme lajittelisi vain sekajätteen. Vastaajia oli yhdeksän (Kuvio 4).

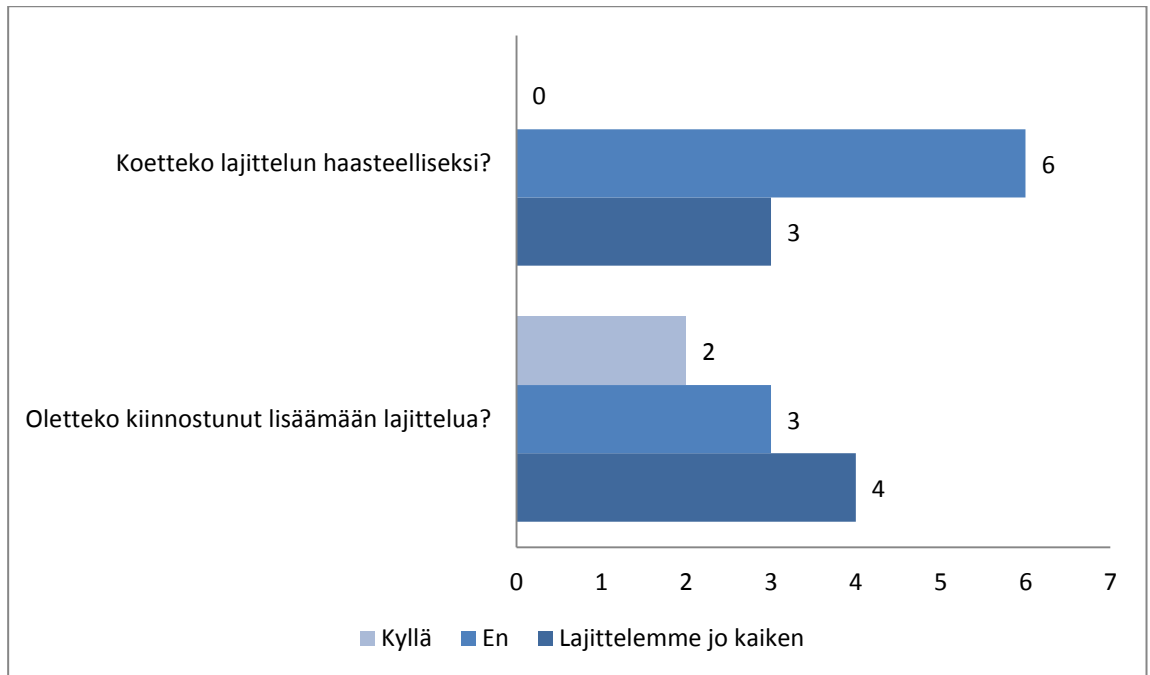
Vastanneet saivat luetella lajittelemansa jätteet ja niitä olivat energiajäte, biojäte, pahvi, lasi, metalli, paperi, rasva, paristot, öljyt ja puutavara. Kuusi vastaajaa (67 %) oli tietoinen mitä jätteitä voisi lajitella ja kolme (33 %) tiesi melko hyvin. Kukaan ei vastannut, ettei tietäisi.

KUVIO 4. Jätteiden lajittelu (N=9)

Lajittelun haasteellisuus ja lisääminen

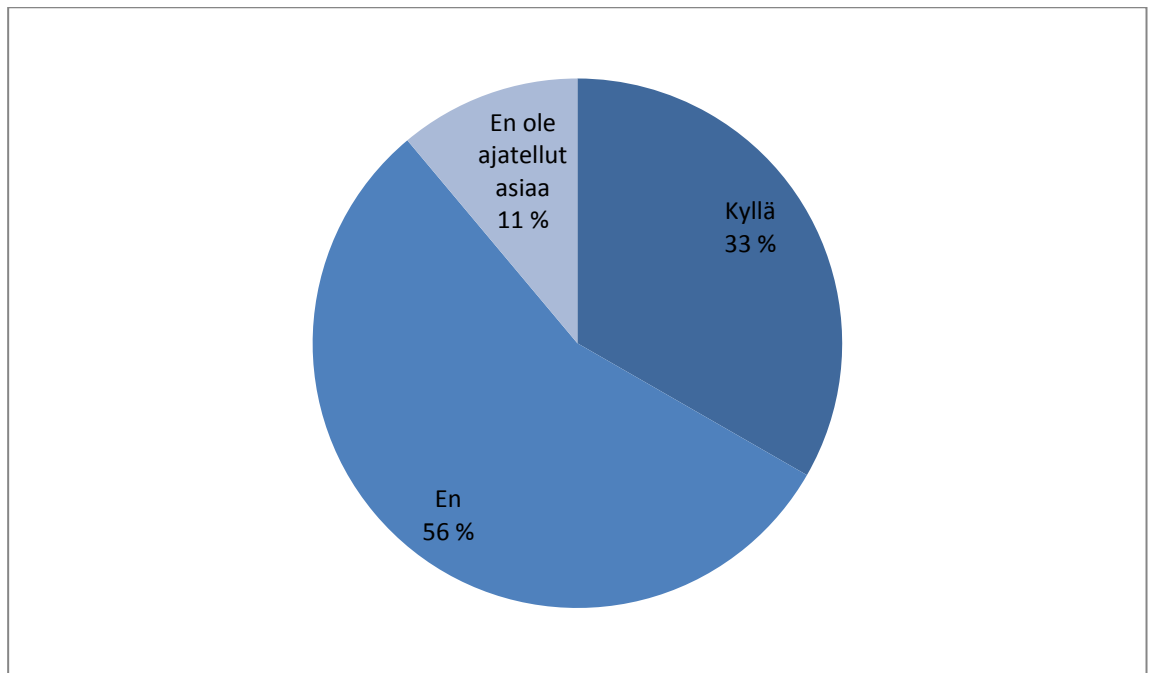
Kysyin, kokevatko vastaajat lajittelun haasteelliseksi toteuttaa. Kuusi ei pidä lajittelua haasteellisena (66,7 %) ja kolme piti (33,3 %). Syinä haasteellisuuteen mainittiin joutsenmerkki, aikaa vievää sekä venäläisasiakkaat eivät osaa sitä. (Kuvio 5) Lajittelun lisäämisestä oli kiinnostunut kaksi vastaajaa (22,2 %), kolme ei ollut kiinnostunut (33,3 %). Neljä (44,4 %) lajitteli jo kaiken. Kysyessäni, millä tavalla lajittelua voisi lisätä, mainittiin paristot, ympäristönsuojelu ja yksi voisi myydä energiajätettä (Kuvio 3). Neljä vastasi kysymykseen ”Jos ette ole kiinnostunut lisäämään lajittelua niin mitkä tähän ovat syynä?”. Kahden syy oli ajan puute ja kaksi vastasi sanallisesti, että ei-köhän tuossa ole jo tarpeeksi lajiteltavaa ja kaikki oleellinen lajitellaan jo.

KUVIO 5. Lajittelun haasteellisuus ja lisääminen (N=9)

Kustannukset

Vastanneista kolme (33 %) piti lajittelua kalliina, viisi (56 %) ei pitänyt lajittelua kalliina ja yksi (11 %) ei ollut ajatellut asiaa. (Kuvio 6)

KUVIO 6. Lajittelun kustannukset (N=9)

Vastaajat saivat arvioida kuinka monta prosenttia lajittelulla voidaan saada säästöä jätehuoltokustannuksiin. Tähän vastanneita oli seitsemän ja kolme heistä vastasi 20 %, kaksi 10 %, yksi laittoi vain kysymysmerkin ja yksi vastasi, että hyvin vähän sillä Savonlinnassa kaikki ajetaan joka tapauksessa samaan paikkaan.

Joskus jätteet kerätään samaan autoon, esim. lasit ja metallit, sekajäte ja biojäte jne. Tämä on mahdollista, kun käytetään ns. lokeropakkaria, jossa on erilliset tilat eri jakeille. Tämä mahdollistaa useiden jakeiden keräämisen samaan aikaan, joka on ympäristöystävällistä sekä kustannustehokkaampaa toimintaa jätehuoltoyhtiölle. Välimatkat ovat pitkiä ja ympäristön lisäksi tällä systeemillä säästyy selvää rahaa. Tämä voi asiakkaalle kuitenkin näyttää siltä, että jätteet kerätään yhteen.

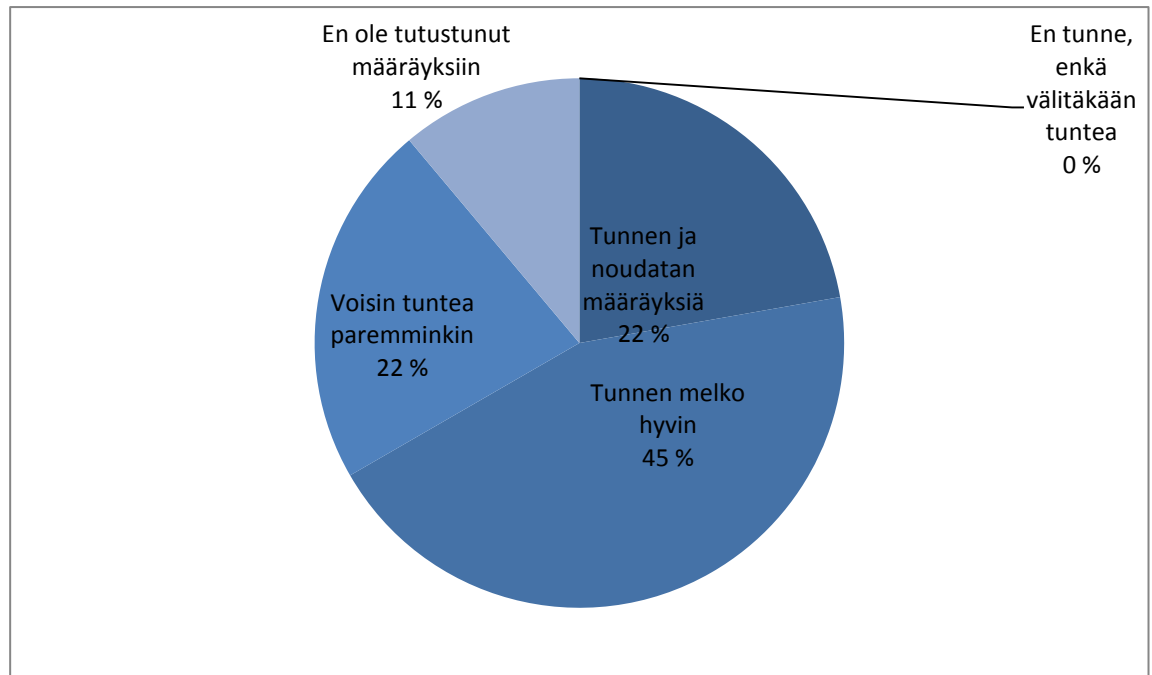
Energiajakeen lajittelu

Suuri osa sekajätteeseen päätyvästä jätteestä voitaisiin hyödyntää energiana. Tämän vuoksi kysyin kohderyhmältä, että tietävätkö he mitä kaikkea energiajakeeseen kuuluu. Vastanneita oli kahdeksan ja heistä kuusi (75 %) vastasi tietävänsä. Kaksi (25 %) vastasi, ettei tiedä. Kolmas vastausvaihtoehto oli, että en ole kiinnostunut ja tätä ei valinnut kukaan. Seuraavana kerroin, että energiajakeen tyhjennys voi tulla noin 50 % edullisemmaksi kuin sekajätteen ja kiinnostaisiko tämän tiedon jälkeen kyseisen jakeen lajittelu. Energiajätteeseen liittyvät kysymykset olivat eri sivuilla, jotta vastaajaa ei johdateltaisi. Väite edullisuudesta perustuu PHK:n hinnastoon, jonka mukaan energiajäteastian kertatyhjennys on noin puolet halvempaa kuin sekajäteastian kertatyhjennys. Tähän on syynä jätteiden vastaanottohinnat. Sekajätteen vastaanottohinta on hinnaston mukaan 124,60 €/tonni (alv 0 %) ja energiajätteen vastaanottohinta on hinnaston mukaan 61 €/tonni (alv 0 %). Kysymykseen vastasi yhdeksän ja heistä kolme (33,3 %) vastasi, että heitä kiinnostaa. Kuusi (66,7 %) vastasi, että he lajittelevat jo energiajätteen.

Jätehuoltolain tuntemus ja koulutustarve

Jätelaki uudistui vuonna 2012 ja uudet Savonlinnan kaupungin jätehuoltomääräykset tulivat voimaan vuonna 1.1.2014 (Savonlinnan kaupunki 2014). Kysyin vastaajilta, että tuntevatko he jätehuoltolain ja sen asettamat määräykset jätteiden lajittelusta. Vastaajia oli yhdeksän ja heistä kaksi (22,2 %) tuntee ja noudattaa määräyksiä. Neljä

(44,4 %) tuntee melko hyvin, kaksi (22,2 %) voisi tuntea paremminkin ja yksi (11,1 %) ei ole tutustunut määräyksiin. Kukaan ei vastannut, että ei tunne eikä välitäkään tuntea (Kuvio 7).

KUVIO 7. Jätehuoltolain tuntemus (N=9)

Koulutukselle koki tarvetta yhdeksästä vastaajasta kolme (33,3 %), yksi ei ollut kiinnostunut (11,1 %) ja viisi (55,6 %) vastasi olevansa jo tietoisia kierrättämiseen liittyvistä asioista. Näillä kysymyksillä hahmottelin tarvetta palvelulle, jossa esim. jätehuoltoyhtiön puolesta pidettäisi asiakkaille koulutusta jätehuoltomääräyksistä ja vaihtoehtoista jätehuollon kehittämiseen.

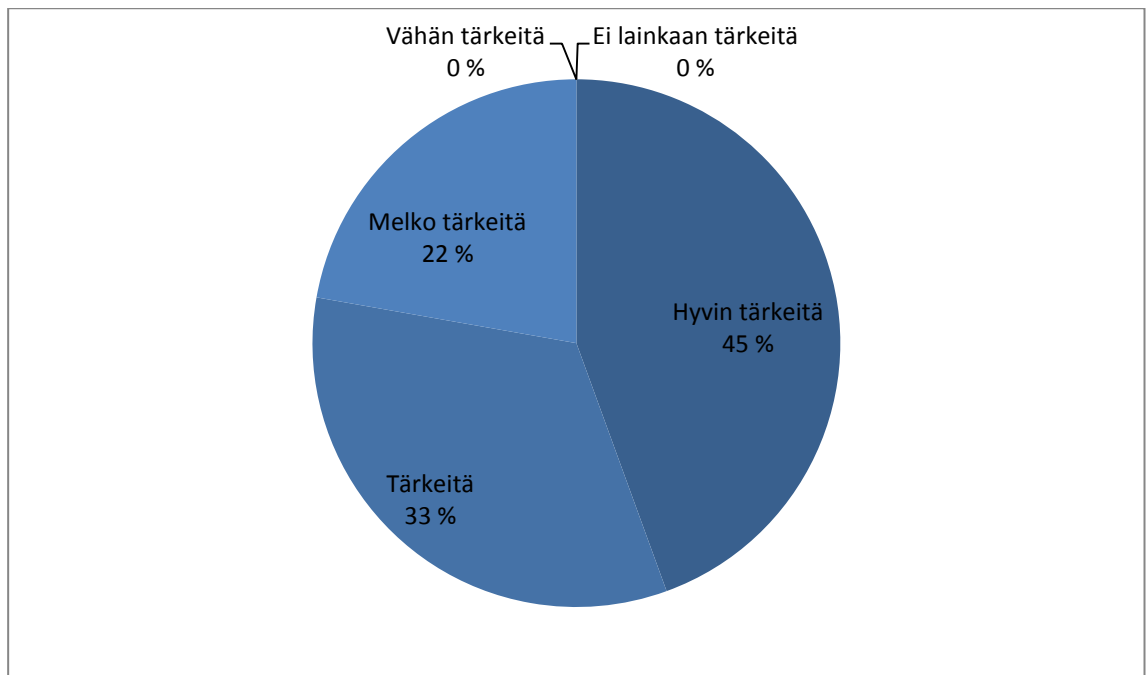
Vastausten perusteella en ehkä lähtisi tarjoamaan ainakaan vielä koulutusta asiakkaille, koska he itse kokevat olevan tietoisia jätehuoltoon liittyvistä asioista. Luulisin, etteivät he ainakaan olisi valmiita maksamaan palvelusta. Vaihtoehtona voisi olla tiedote tai lajitteluopas.

Ympäristöasiat

Kysymykseen ”Kuinka huomioitte ympäristön yrityksenne toiminnassa?” vastasi kahdeksan. Vastaukset olivat seuraavanlaisia:

- Lajittelemalla sekä pitämällä ympäristön siistinä.
- Jätteiden lajittelu, ei autojen pesua alueella, vältämme turhaa pakkausmateriaalia ostoissa.
- Henkilökunta noudattaa toimintasuunnitelmaa omassa työympäristössä.
- Pidämme myös ravintolan ympäristön mahdollisimman puhtaana roskista ym.
- Joka päivä huomioimme sen.
- Kuulumme kunnalliseen vesi- ja jätevesiverkostoon.
- Pidämme mökkien pihat ja metsäalueet siisteinä.
- Ulkoalueinen siistinä pitäminen, luonnonsuojelualueen rauhoittaminen liiasta kulutuksesta, energiasäästöt lämmityksessä, veden kulutuksessa ja sähkössä, liinavaatepyykin minimoiminen, biohajoavien pesuaineiden käyttö.
- Ympäristöystävällinen näkökanta.

Positiivista mielestäni on se, että vaikka kyselyni johdattelee vastaajia miettimään asioita jätehuollon kannalta, osaavat he silti kertoa muita ympäristön huomioimiseen liittyviä asioita. Vastauksissa oli useita pienempiä asioita, jotka huomioimalla pystyy säästämään luontoa, kuten auton pesu ja pakkausmateriaalit sekä yleinen ympäristöystävällinen näkökanta. Ympäristöasioita piti hyvin tärkeinä neljä vastaajaa (44,4%), tärkeinä kolme vastaajaa (33,3%) ja melko tärkeinä kaksi vastaajaa (22,2%). Kukaan ei pitänyt ympäristöasioita vähän tärkeinä tai ei lainkaan tärkeinä. Vastaajia oli yhdeksän (Kuvio 8).

KUVIO 8. Kuinka tärkeitä ympäristöasiat ovat? (N=9)

Palvelut ja asiakastyytyväisyys

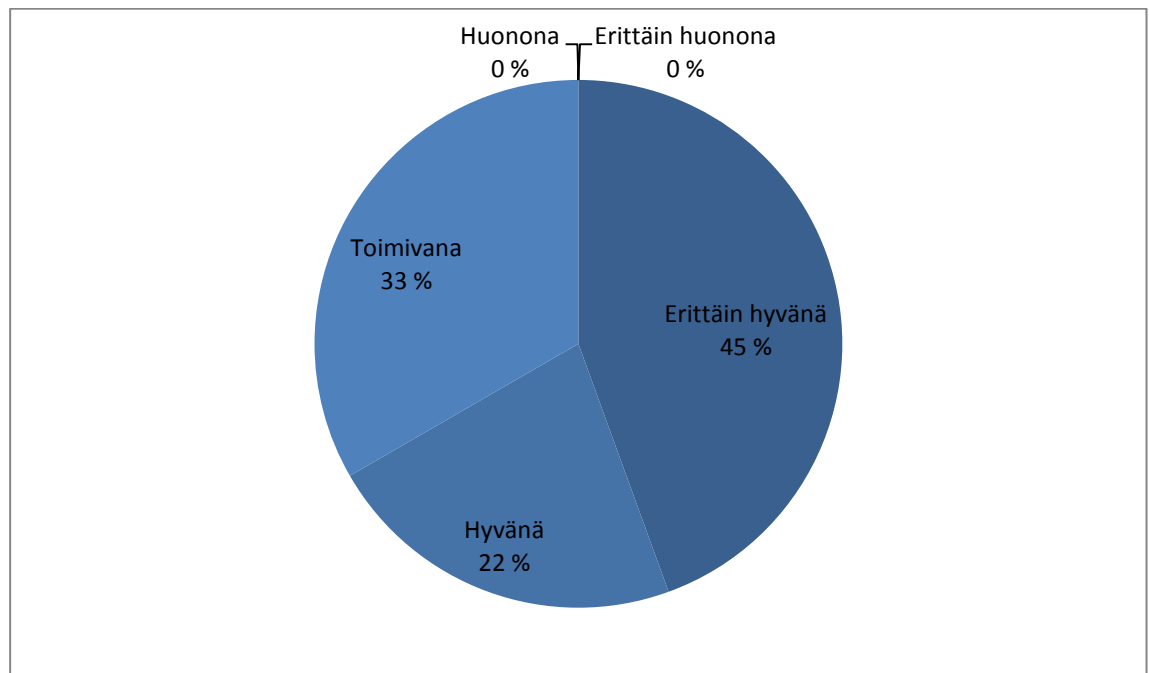
Kysyin, millaisia palveluita vastaajat toivoisivat jätteenkuljetusyhtiöltä ja sain neljä vastausta:

- Kaikki tällä hetkellä ok
- Paristojen palautus
- Muhonen Oy
- Sääntöjen tähtäystä ja tarkkuutta

Paristojen palautus teoriassa olisi todella helppoa järjestää, kun toimittaisi laatikon paristoja varten yritykseen ja sen ollessa täysi, vaihtaisi sen tyhjään laatikkoon ja nappaisi vaikka auton etupenkille. Tämän edellytyksenä olisi kuitenkin turvallisuus, eli paristojen päät tulisi suojata, etteivät ne toisiinsa vasten koskettaessaan muodostaisi palovaaraa (Tukes 2014). Turvallisuuden varmistaminen voisi olla hankalampaa.

Yhteistyötä pidettiin erittäin hyvänä neljän mielestä (44,4 %), hyvänä piti kaksi (22,2 %) ja toimivana kolme (33,3 %). Kukaan ei pitänyt yhteistyötä huonona tai erittäin huonona. Vastaajia oli yhdeksän (Kuvio 9). Se, että yhteistyötä pidetään toimivana, on

periaatteessa ihan hyvä asia. Kuitenkin mietityttää, voiko silloin olla jotain parannettavaa, jotta yhteistyö koettaisiin hyväksi. Toinen näkökanta on, että toimiva tarkoittaa asioiden sujuvuutta ilman sen kummempia toimenpiteitä. Tottahan on, että joidenkin asiakkaiden kohdalla ei ole vuorovaikutusta muuten, kun laskun maksun aikaan. Silloin voidaan puhua mielestäni toimivuudesta, muttei varsinaisesta yhteistyöstä (Suomisanakirja 2014).

KUVIO 9. Yhteistyön arviointi (N=9)

Kehittämisiäideoita ei tullut, vaan kaikki oli kolmen vastaajan mielestä hyvin. Vastaajat saivat jättää terveisensä Punkaharjun Kuljetus Muhonen Oy:lle, jotka olivat seuraavanlaisia:

- Iso käsi
- Kiitos yhteistyöstä
- Suuret kiitokset viime vuodesta
- Kiitos hyvin hoidetuista jätekuljetuksista

Yhteystiedot jättäneiden kesken arvottiin PHK:n tuotepaketti. Yhteystietonsa jätti neljä vastaajaa.

Kierrättämisen kannattavuus

Kaikkialla kerrotaan, että tulee kierrättää kaikki mahdollinen syntyvä jäte ja kierrättämiseen tulee panostaa yrityksessä. Minulle heräsi kysymys, onko kierrättäminen todella matkailuyritykselle kannattavampaa, kuin laittaa kaikki jäte sekajätteen joukkoon. Päätin tutkia asiaa Punkaharjun Kuljetus Muhonen Oy:n asiakasrekisterin avulla. Keräsin erään sattuman varaisesti valitun, paikallisen matkailuyrityksen vuoden 2012 jätteenkuljetustiedot, joista kiinnosti eri jätelajien määrät. Valintakriteerinä oli, että yritys on ostanut PHK:lta kaikkien jätelajien keräyspalvelun, jotta kaikista on olemassa verrattavaa tietoa. Hinnat sain asiakasrekisteristä, joten tutkimuksen tulos on realistinen.

TAULUKKO 3 Kerättyjen jätteiden määrä esimerkkiyrityksessä 2012 (PHK asiakasrekisteri).

Yritys X 2012	Muovi/ Energia	Sekajäte	Biojäte	Kartonki	Paperi	Lasi	Metalli
Astian koko	600l	600l	140l	600l	240l	240l	240l
Jätteen paino*	24	39	37,5	24	72	40	20
Tyhjennyskerrat	33	48+2,78m3	37	40,5	4	1	1
Jätteen määrä (kg)	792	2186,14	1387,5	978	288	40	20
Hinta/tyhjennys (€)	8,1	15,79	13,12	7,09	4,03	15,7	16,24
* Keskimääräinen jätteen paino täydessä astiassa							

Taulukosta näkee kunkin jätelajikkeen tyhjennyskerrat ja jätelajikkeiden astiakohtaiset painot. Laskin myös vuoden aikana syntyneen jätteen painon lajikkeittain. Tutkimuksessani kävi ilmi, että kyseiseen matkailuyritykseen syntyi jätettä vuonna 2012 yhteensä 5 686 kg. Tästä sekajätettä oli 2186,14 kg eli yli puolet. Yrityksen jätteistä aiheutuvat kustannukset olivat 1862,47€. Jos yritys olisi laittanut kaikki jätteensä sekajätteeseen, olisivat tyhjennyksien kustannukset olleet 2301,25 €. Yritys säästi vuoden aikana lajittelemalla jätteitä 438,78 €. Kyseessä on 23,6 % säästö jätekustannuksissa (PHK asiakasrekisteri).

Näiden laskelmien perusteella kierrättäminen on yritykselle kannattavaa. Oma huomiona väittäisin, että yritys pystyisi säästämään lajittelua tehostamalla vielä

enemmän, koska sekajätteen osuus on noin suuri viitaten kohdan 4.3 sivun 23 luetteloon sekajakeeseen kelpaavista jätteistä. Luulen, ettei hehkulamppuja, PVC-muovia, tuhkaa, ikkunalasia, peililasia, posliinia ja kristallia tai vaippoja ja siteitä kerry vuodessa 2186,14 kg vuodessa esimerkkiyrityksen kokoisessa yrityksessä.

6 POHDINTA

Opinnäytetyöni ideana oli selvittää jätehuollon tämän hetkistä tilannetta kierrättämisen kannalta sekä matkailuyritysten asenteita lajitteluun ja kierrättämiseen. Tarkoituksena oli myös herätellä PHK:n asiakkaita ajattelemaan heidän jätehuoltonsa tilaa ja vastausten perusteella osa harkitsikin jätehuoltonsa kehittämistä. Työskentelen itse PHK:n palveluksessa toimistotyöntekijänä ja hoidan mm. yrityksen asiakaspalvelua. Minulle kysely oli mielenkiintoinen tehdä ja myös toimeksiantajani oli kiinnostunut kyselyn tuloksista. Antoihan se mahdollisuuden kysyä asiakkaiden mielipiteitä asioihin. Jätehuoltoyhtiössä pätee usein ”hiljaisuus on tyytyväisyyden merkki”. Yleensä silloin kaikki on hyvin, jos mitään ei kuulu, joka aiheuttaa tilanteen jossa tyytyväistä asiakasta huomioidaan vain laskutuksen aikaan. En tiedä kaipaisivatko asiakkaat varsinaista huomioimista, mutta sitä tulee jatkossa yrityksen sisällä pohtia ja mahdollisesti kiittää asiakasta hyvin kuluneesta vuodesta sekä kysyä kuulumisia. Työni kautta saatiin yksi kontakti ”hiljaisiin asiakkaisiin”, joten oli siitä sekin hyöty.

Olen itse huomannut muutaman vuoden aikana joitain kierrättämiseen liittyviä ongelmia, joita tuli tutkimuksessanikin esille. Vaikka yrityksessä haluttaisiin kierrättää jätteet, on sen onnistuminen hyvin pitkälti asiakkaista kiinni. Yritys voi järjestää puitteet, jotta asiakkaan olisi mahdollisimman helppoa lajitella jätteet majoituspaikassaan, mutta loppujen lopuksi se on asenteesta kiinni. Mielestäni majoituspaikat tekevät viisaasti ohjeistaessaan asiakkaita huomioimaan ympäristöä ohjein ja kierrätysastioin. Asiakkaaseen vetoaminen ei kuitenkaan ole peruste jättää panostamatta lajitteluun ja kierrätykseen. Suurin osa jätteistä tulee kuitenkin yrityksen muista toiminnoista kuten ravintolasta eikä asiakkaalta. Ensin pitäisikin laittaa jätehuolto kuntoon yrityksen sisällä ja kouluttaa henkilöstä. Sitten mahdollistaa ja ohjeistaa lajittelu asiakkaalle. Väittäisin, että suurin osa asiakkaista tekee niin kuin yritys neuvoo, kun sen vaan perustelee hyvin ja järjestää helpoksi. Ei voida olettaa 100 % onnistumista, mutta lähelle voi pyrkiä.

Ongelmana ovat myös aikaresurssit ja raha. Vaikka yrityksille kuinka kertoisi, että hyvin järjestetty jätehuolto tuo säästöjä, sitä voi olla hankalaa nähdä, kun alkuun kustannuksia voi tulla jätekatoksen rakentamisesta ja astioiden hankkimisesta. Yritykset ovat tänä päivänä todella ahtaalla sekä rahallisesti että ajallisesti. Siksi palveluntarjoajan, eli jätehuoltoyrityksen pitäisi pystyä perustelemaan jätehuollon tuoma etu, joka on kieltämättä melko vaikeaa. Mielikuva siitä, että yhden pöntön tyhjentäminen on halvempaa kuin useamman on hankalaa rikkoa. Etenkin kun kaikista maksetaan kuitenkin tyhjennysmaksu. Siksi mielestäni olisi tarpeen yrityksille räätälöity ns. avaimet käteen paketti, joka sisältäisi kaiken tarvittavan. Valvontaa olisi myös syytä lisätä, koska tällä hetkellä periaatteessa kukaan ei valvo yritysten jätehuoltoa ja sen toteutusta. Omavalvontasuunnitelma, joka käsittelee myös jätehuoltoa, tehdään yrityksen perustamisvaiheessa, mutta sen jälkeen ollaan melko omillaan.

Työni tekeminen on ollut todella rikkonaista. Käytännössä olen tehnyt opinnäytetyötä kahtena tai kolmena iltana kuukaudessa eivätkä illat ole olleet edes aina peräkkäisiä. Väli on voinut olla useita kuukausia. Jos olisin voinut sitoutua ja paneutua paremmin työn tekemiseen, olisin ehdottomasti käynyt haastattelemassa kohderyhmän yrityksiä henkilökohtaisesti, koska silloin olisin saanut tarkempaa tietoa syistä ja motiiveista liittyen yritysten jätehuoltoon ja asenteisiin. Olisin voinut myös käyttää haastattelua yrityksen puolelta markkinointikeinona ja mahdollisesti kehittävänä keskusteluna asiakkaan kanssa. Samalla olisin saanut hoidettua asiakkuussuhdetta jo pelkästään tapaamalla kyseisen asiakkaan.

Sain selvitettyä otantamäärään nähden hyvin yritysten asenteita ja jopa niitä ongelmiakin, joiden takia lajittelu ei välttämättä onnistu, vaikka yritys niin haluaisi. Lisäksi selvisi, että tilastot eivät kerro kaikkea, mm. lajittelu voi tapahtua muunkin kuin jätehuoltoyhtiön kautta. Tämä olisi pitänyt älyt kysyä erikseen, jotta olisin saanut konkreettista tietoa asiasta. Nyt se jää arvailun varaan. Uskon ja tietenkin toivon vastaajien olleen rehellisiä vastatessaan kyselyyn, koska asioita kaunistelemalla ei kehitystä tapahdu. Olen tyytyväinen tutkimukseni tuloksiin, vaikka olisinkin jälkeinpäin ajateltuna tehnyt paljon toisin. Jos tilastoja katsoo, niin vastausprosenttihan oli melko korkea (56 %). Alun perin ajattelin, että vastauksia voisi käyttää tuotekehityksessä hyväksi, mutta kyselyä laatiessani ymmärsin, ettei minun kannata lähteä laajentamaan opinnäytetyötäni tuotekehityksen puolelle, koska aikaresurssini ovat olleet todella vähäiset.

Ideana oli matkailuyritykselle segmentoitu jätehuoltopalvelu. Voi olla, että kyseinen tuote kehitetään vielä.

Kaiken kaikkiaan opinnäytetyön tekeminen on ollut mielenkiintoinen projekti, joka on avannut lukuisia uusia näkökulmia ja uusimpana tuttavuutena ympäristöjärjestelmät, jotka ovat olleet hieman ”mörköjä” minulle ja siksi venyttelin todella pitkään niihin tutustumista. Ainakin näin pintaraapaisun jälkeen ei kyse kuitenkaan ole mistään atomitieteestä, vaan käytännön pohtimista ja selkeiden ohjeiden laatimista, jotka taas helpottavat työtä.

Jatkotutkimusehdotukset

Ehdotukseni jatkotutkimukseksi olisi suuremmalle joukolle kohdistuva työ, jossa oma työni voisi toimia pohjana. Silloin saisi paremman kuvan matkailualan yritysten asenteista, kun kyselyä laajennettaisiin esim. koko Savonlinnan seudulle tai jopa Itä-Suomen alueelle. Mielenkiintoista olisi myös tehdä valtakunnallinen kysely, jossa voisi verrata eri paikkakuntien tai alueiden välisiä eroja tai eroja jätehuoltoyhtiöiden asiakkaiden välillä. Tällöin toimeksiantajana tulisi olla suurempi, valtakunnallinen yritys, kuten Lassila & Tikanoja Oy tai Sita Oy.

Toinen jatkotutkimusehdotus koskisi majoitusyrityksen jätehuollon kehittämistä. Työssä voisi kyselyn kohdistaa asiakkaille, joiden käyttäytymisestä ja asenteista jätteiden lajittelun onnistuminen on majoitusyrityksessä riippuvainen. Toimeksiantajana voisi olla paikallinen, esim. verkosto Saimaan Charmantit, jotka tietääkseni kehittävät toimintaansa jatkuvasti myös ekologisempaan suuntaan. Useamman yrityksen asiakkaita tutkimalla saisi laajempaa tietoa. Toinen hyvä toimeksiantaja voisi olla Osuuskauppa Suur-Savo, jonka toiminnassa jätehuollon volyymi on sen verran suuri, että luulisin heidän ottavan vastaan kaikki kehitysehdotukset kustannusten pienentämiseksi ja ekologisuuden parantamiseksi.

LÄHTEET

- Aaltola, Juhani & Valli, Raine 2001. Ikkunoita tutkimusmetodeihin osa 1. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Eskola, Jari. Aaltola, Juhani & Valli, Raine 2010. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Heikkilä, Tarja 2010. Tilastollinen tutkimus. 7.-8. painos. Helsinki: Edita Publishing Oy.
- Hemmi, Jorma 2005. Matkailu, ympäristö, luonto osa 1. Jyväskylä: Suomen Pienkustantajat.
- Hemmi, Jorma 1995. Ympäristö- ja luontomatkailu. Kokkola: Vapaa-Ajan Konsultit Oy.
- Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2007. Tutki ja kirjoita. 13. painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Jätelaki 646/2011. WWW-dokumentti. <http://www.finlex.fi>. Ei päivitystietoja. Luettu 12.9.2013.
- Kunnat 2013. WWW-dokumentti. <http://www.kunnat.net/fi/asiantuntijapalvelut/yty/jatehuolto/jatehuolto-vastuu/Sivut/default.aspx>. Päivitetty 20.6.2012. Luettu 9.12.2013.
- Lajitteluapuri 2014. WWW-sivusto. <http://www.lajitteluapuri.fi/>. Ei päivitystietoja. Luettu 4.2.2014.
- Lyytimäki, Jari & Hakala, Harri 2008. Ympäristön tila ja suojele Suomessa. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press Oy Yliopistokustannus HYY yhtymä.
- Koivisto, Janne 2011. Pk-yrityksen ympäristövastuut käytännönläheisesti. Hämeenlinna: Helsingin seudun kauppakamari / Helsingin Kamari Oy ja Janne Koivisto.
- Maaseutu & Matkailu-lehti kevät 2013. Asikainen, Blinnikka, Matilainen. Maaseutumatkailu – kestävyyslajiko? http://issuu.com/brandunited/docs/maaseutumatkailu_kevät2013. Ei päivitystietoja. Luettu 12.5.2014.
- Matkailu.org 2012. WWW-sivusto. <http://www.matkailu.org/ennakointi/ennakointia-tukevaa-tietoa/kestava-matkailu>. Päivitetty 22.3.2012. Luettu 12.5.2014
- MEK 2014. YSMEK-esite. Pdf-dokumentti. [http://87.108.50.97/relis/REL_LIB.NSF/0/A25135556F0376EDC2256F17001F2489/\\$FILE/YSMEK2%20esite.pdf](http://87.108.50.97/relis/REL_LIB.NSF/0/A25135556F0376EDC2256F17001F2489/$FILE/YSMEK2%20esite.pdf). Ei päivitystietoja. Luettu 5.5.2014.
- Muhonen Raimo 2013, Punkaharjun Kuljetus Muhonen oy toimitusjohtaja. Henkilökohtainen haastattelu 5.9.2013.

Parviainen, Jouko 1997. Matkailuyrityksen ympäristöopas. Rovaniemi: Rovaniemen ammattikoulutuksen kuntayhtymän palvelualan oppilaitos.

Pukero, Ulla 1997. Ympäristöä säästävä matkailu matkailuyrittäjän näkökulmasta. Teoksessa Kestävä Matkailu 1997. Toim. Pekka Borg ja Stephen Condit. Joensuu: Matkailun osaamiskeskus, Joensuun yliopisto.

Punkaharjun Kuljetus Muhonen Oy asiakasrekisteri. Päivittyä jatkuvasti. Luettu 11.9.2013.

Punkaharjun Kuljetus Muhonen Oy 2013. WWW-sivut. <http://www.punkaharjunkuljetus.fi>. Ei päivitystietoja. Luettu 4.9.2013.

Savonlinnan kaupunki 2014. PDF-dokumentti. <http://www.savonlinna.fi/filebank/5730-Jatehuoltomaaraykset2014.pdf>. Päivitetty 27.11.2013. Luettu 5.3.2014.

Savonlinnan Seudun Jätehuolto Oy 2014. Jätteiden vastaanottohinnat. WWW-sivut. http://www.savonlinna.fi/jatehuolto/jatteiden_lajittelu_ja_vastaanotto/yritykset. Ei päivitystietoja. Luettu 15.4.2014.

Savonlinna Travel 2014. WWW-sivu. <http://www.savonlinna.travel/fi/alueinfo/savonlinnan-lomaseutu/punkaharju/>. Ei päivitystietoja. Luettu 22.1.2014.

Suomen matkatoimistoalan liitto Ry 2014 (SMAL). Kestävän matkailun infopaketti. WWW-sivut. <http://www.smal.fi/index.php?430>. Ei päivitystietoja. Luettu 13.3.2014.

Suomen matkatoimistoalan liitto Ry 2013 (SMAL). Kestävän matkailun infopaketti ammattilaisille. WWW-dokumentti. <http://www.smal.fi/index>. Ei päivitystietoja. Luettu 12.9.2013.

Suomisanakirja 2014. WWW-sivu. <http://www.suomisanakirja.fi/yhteisty%C3%B6>. Ei päivitystietoja. Luettu 15.4.2014.

Sustainable turism 2014. WWW-lehti. http://issuu.com/blueandgreentomorrow/docs/01.2014_sustainable_tourism_guide_1. Tammikuu 2014. Luettu 12.5.2014.

Taloussanommat 2013. WWW-dokumentti. <http://yritys.taloussanommat.fi/y/punkaharjun-kuljetus-muhonen-oy/savonlinna/0688406-2/>. Ei päivitystietoja. Luettu 4.9.2013.

Tilastokeskus 2013. Käsitteet ja määritelmät, Jätteiden käsittelyssä tapahtunut muutos, Jätteiden kertymät sektoreittain ja jätelajeittain vuonna 2011. WWW-sivut. <http://www.stat.fi>. Päivitetty 17.5.2013. Luettu 26.9.2013.

Tukes 2014. WWW-sivu. <http://www.tukes.fi/fi/Ajankohtaista/Tiedotteet/Sahko-ja-hissit/Kierrata-paristot-ja-akut-turvallisesti/>. Päivitetty 18.6.2010. Luettu 15.4.2014.

Turpeinen, Oiva 1995. Kunnallistekniikkaa Suomessa keskiajalta 1990-luvulle. Jyväskylä: Suomen Kuntatekniikan Yhdistys.

Ympäristö.fi 2013. WWW-dokumentti.

<http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=6983&lan=fi>. Ei päivitystietoja. Luettu 12.9.2013.

Ympäristö.fi 2014. Ympäristöjärjestelmät ja johtaminen. WWW-artikkeli.

<http://www.ymparisto.fi/fi->

[FI/Kulutus_ja_tuotanto/Ymparistojarjestelmat_ja_johtaminen](#). Päivitetty 16.9.2013. Luettu 12.5.2014.

Ympäristöministeriö 2013. WWW-dokumentti. <http://www.ymparisto.fi/fi->

[FI/Ymparisto/Jatteen/Valtakunnallinen_jatesuunnitelma](#). Päivitetty 18.8.2013. Luettu 5.3.2014.

Ympäristöministeriö 2014. WWW-sivusto. <http://www.ymparisto.fi/fi->

[FI/Ymparisto/Lainsaadanto_ja_ohjeet/Ymparistonsuojelun_valmisteilla_oleva_lainsaadanto/Jatealan_lainsaadannon_kokonaisuudistus](#). Päivitetty 21.1.2014. Luettu 5.3.2014.

Ympäristöyritykset 2014. PDF-dokumentti.

http://www.ymparistoyritykset.fi/files/yy1/pdf/Jatehuolto_yrityksissa_uuden_jatelain_mukaan_180912.pdf. Ei päivitystietoja. Luettu 3.3.2014.

Valtioneuvosto.fi 2014. Valtioneuvoston asetus rajoittaa orgaanisen jätteen sijoittamista kaatopaikalle. WWW-artikkeli.

<http://valtioneuvosto.fi/ajankohtaista/tiedotteet/tiedote/fi.jsp?oid=384444>. Päivitetty 2.5.2013. Luettu 4.2.2014.

Valvira.fi 2008. PDF-Dokumentti. Valtakunnallinen jätesuunnitelma vuoteen 2016.

http://www.valvira.fi/files/tiedostot/k/o/Kohti_kierr%C3%A4tysyhteiskuntaa_Valtakunnallinen_j%C3%A4tesuunnitelma_vuoteen_2016.pdf. Ei päivitystietoja. Luettu 4.2.2014.

Visit Punkaharju 2014. WWW-sivut. <http://www.visitpunkaharju.fi>. Ei päivitystietoja.

Luettu 22.1.2014.

Hyvä matkailualan yrittäjä tai vastuhenkilö!

Teen tutkimusta matkailuyritysten jätehuollosta sekä lajitteluun liittyvistä kysymyksistä. Työni tarkoitus on selvittää matkailuyritysten kiinnostusta ympäristöä ja jätteen lajittelua kohtaan sekä selvittää mahdollisia tarpeita palveluita kohtaan, joita jätteen kuljetusyritys voisi tarjota. Opiskelen Mikkelin ammattikorkeakoulussa Savonniemen kampuksella Matkailun Restonomiksi ja tutkimus liittyy opinnäytetyöhöni.

Kaikkien vastanneiden kesken arvotaan Punkaharjun Kuljetus Muhonen Oy:n tuotepaketti (arvo 59€). Osallistuaksenne arvontaan muistakaa jättää yhteystietonne kyselyn loppuun. Vastauksenne käsitellään nimettöminä.

Kysely vie n. 5 minuuttia, vastaamaan pääsette alla olevasta linkistä.

[Linkki](#)

Kiitos jo etukäteen osallistumisestanne!

Birgitta Kontinen

1. Montako jätelajia yrityksessänne lajitellaan sekajätteen lisäksi?
 - a. Vain sekajäte
 - b. 1
 - c. 2-4
 - d. 5 tai enemmän
 - e. Mitä jätteitä lajittelette?_____

2. Tiedätkö, mitä kaikkia jätteitä voisitte lajitella?
 - a. Kyllä
 - b. Melko hyvin
 - c. En ole tietoinen
3. Koetteko lajittelun haasteelliseksi toteuttaa?
 - a. Kyllä
 - b. En
4. Mitkä lajitteluun liittyvät asiat koette haasteiksi yrityksessänne?

5. Oletteko kiinnostuneet lisäämään lajittelua yrityksessänne?
 - a. Kyllä. Millä tavalla?_____
 - b. En
6. Jos vastasitte En, mitkä ovat syynä?
 - a. Ajan puute
 - b. Tiedon puute
 - c. Kiinnostuksen puute
 - d. Muu, mikä?_____
7. Pidätkö lajittelua kalliina?
 - a. Kyllä
 - b. En
 - c. En ole ajatellut asiaa
8. Arvioikaa, kuinka suuri säästö lajittelulla voidaan saada aikaan jätehuoltokustannuksiin?
_____%

9. Tiedättekö mitä kaikkea kuuluu energiajakeeseen?
- Kyllä
 - En
 - En ole kiinnostunut
10. Energiajakeen tyhjennys voi tulla noin 50% edullisemmaksi, kuin sekajätteen. Energiajätettä ovat esim. pakkausmuovit ja styrox. Olisitteko kiinnostuneita lajittelemaan energiajakeen erikseen?
- Kyllä
 - En, miksi? _____
 - Lajittelemme jo
11. Tunnetteko Jätehuoltolain ja sen asettamat määräykset jätteiden lajittelusta?
- Tunnen ja noudatan määräyksiä
 - Tunnen melko hyvin
 - Voisin tuntea paremminkin
 - En ole tutustunut määräyksiin
 - En tunne, enkä välitäkään tuntea
12. Olisiko teidän mielestänne tarvetta pitää henkilökunnallenne koulutusta kierrättämisasiosta, jos tällainen palvelu olisi saatavilla?
- Kyllä
 - Ei
 - Olemme jo tietoisia kierrättämiseen liittyvistä asioista
13. Ovatko ympäristöasiat teille tärkeitä?
- Kyllä
 - Eivät
 - Jossain määrin tärkeitä
14. Millä tavoin huomioitte ympäristön yrityksenne toiminnassa?

15. Millaisia palveluita toivoisitte jätteiden kuljetusyhtiöltä?

16. Millaisena pidätte yhteistyötä Punkaharjun Kuljetus Muhonen Oy:n kanssa?

- a. Erittäin hyvänä
- b. Hyvänä
- c. Toimivana
- d. Huonona
- e. Erittäin huonona

17. Millä tavoin lajitteluun liittyvää yhteistyötä ja palveluita voisi mielestänne kehittää?

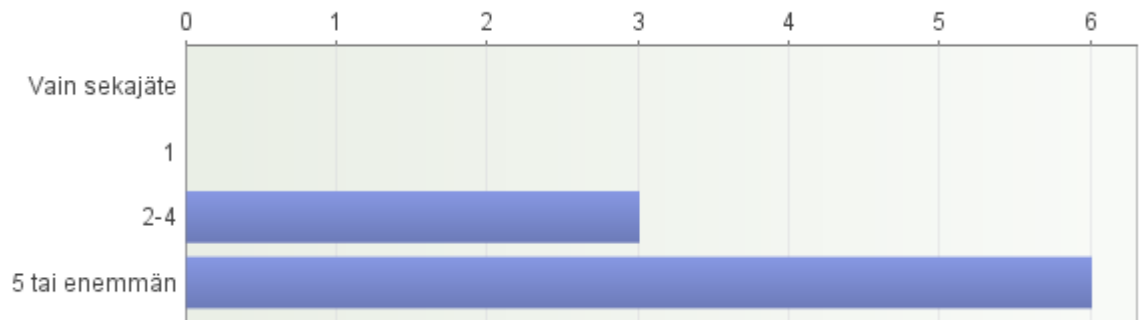
18. Terveiset Punkaharjun Kuljetus Muhonen Oy:lle

Kiitos vastauksistanne!

Jättekysely - Perusraportti

1. Montako jätelajia yrityksessänne lajitellaan sekajätteen lisäksi?

Vastaajien määrä: 9

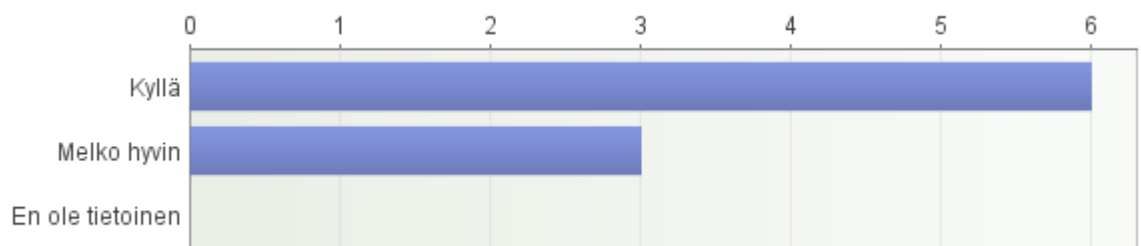
2. Mitä jätteitä lajittelette?

Vastaajien määrä: 9

- energia, bio,pahvi, lasi, metalli sekä sekajäte
- bio,metalli,lasi,paperi,pahvi
- sekajäte,biojäte,pahvi,paperi,energiajaae,pienmetalli,lasit
- Lasi, Bio, seka, pahvi, metalli
- Bio, pahvi, lasitavara
- paperi
- pahvi
- biojäte
- lasi
- metalli
- metallitölkit ja lasipurkit
- bio, energia, lasi, pelti, pahvi, paperi, kartonki, seka, rasva
- Kaiken mahdollisen biojätteet, sekajätteet, pahvit, sanomalehdet, patterit, öljyt, puuta-varan...

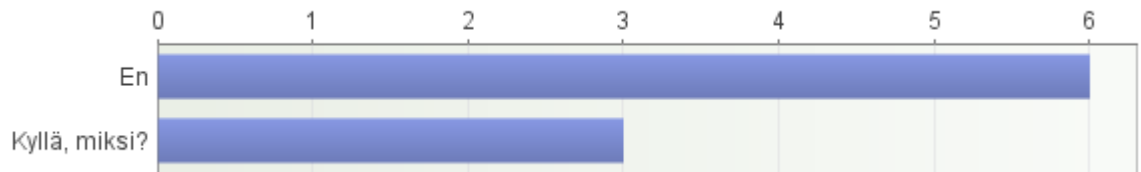
3. Tiedätkö, mitä jätteitä voisitte lajitella?

Vastaajien määrä: 9

4. Koetteko lajittelun haasteelliseksi toteuttaa?

Vastaajien määrä: 9

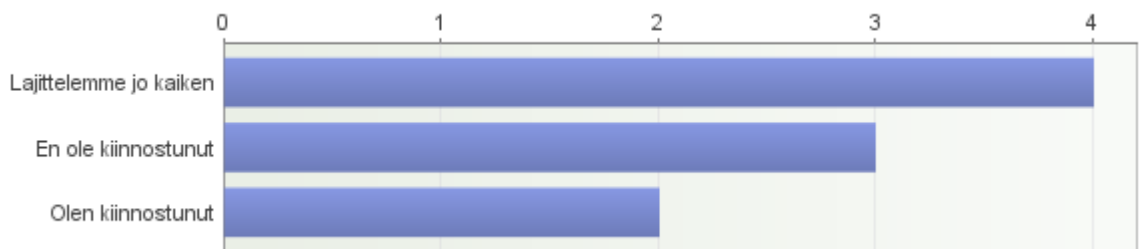

Avoimet vastaukset: Kyllä, miksi?

- Joutsenmerkki
- aikaa vievää
- Venäläisasiakkaat eivät osaa sitä

5. Oletteko kiinnostunut lisäämään lajittelua yrityksessänne?

Vastaajien määrä: 9

6. Millä tavalla voisitte lisätä jätteiden lajittelua?

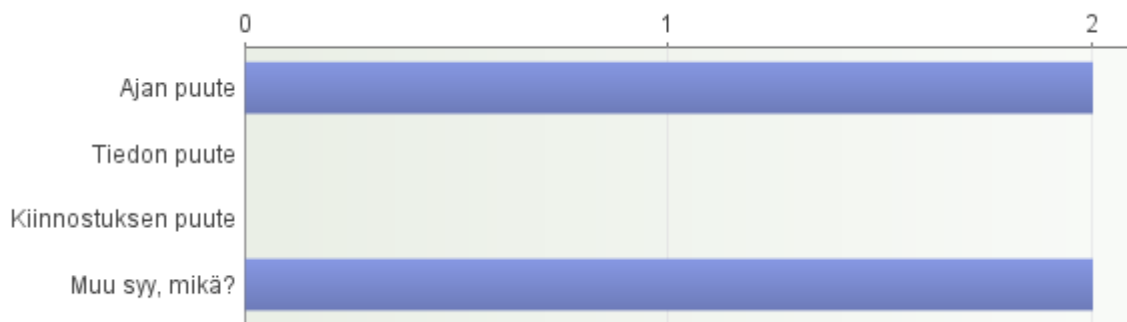
Vastaajien määrä: 3

- paristot
- jotta ympäristön suojelemiseksi
- energijätettä voisimme myydä

7. Jos ette ole kiinnostunut lisäämään lajitteua niin mikä tähän on syynä?

Vastaajien määrä: 4

Kyselyn vastaukset

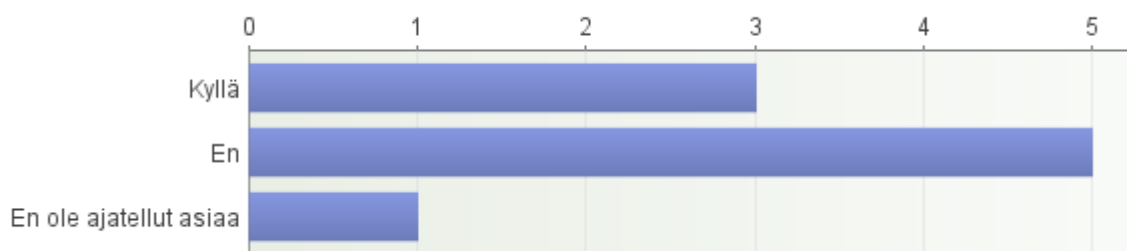

Avoimet vastaukset: Muu syy, mikä?

- eiköhän tuoss ole jo tarpeeksi lajiteltavaa
- kaikki oleellinen lajitellaan jo

8. Pidättekö lajittelua kalliina?

Vastaajien määrä: 9

9. Kuinka monta prosenttia arvioisitte säästökseksi, joka lajittelulla voidaan saada aikaan jätehuoltokustannuksiinne?

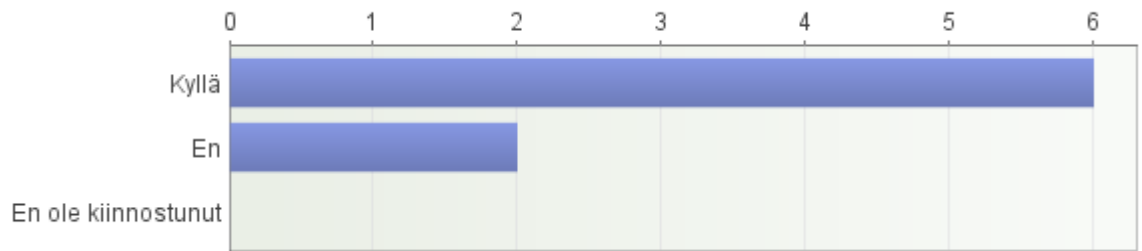
Vastaajien määrä: 7

- 20% noin.....
- ?
- noin 20
- Hyvin vähän, sillä Savonlinnassa kaikki ajetaan jokatapauksessa samaan paikkaan.
- 20%
- 10%
- 10 %

10. Tiedättekö mitä kaikkea kuuluu energijakeeseen?

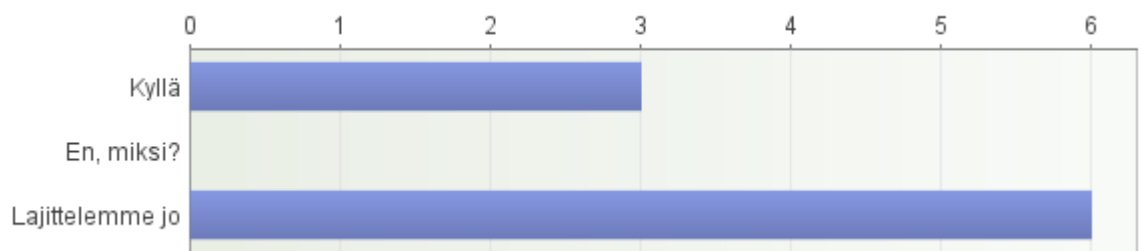
Vastaajien määrä: 8

Kyselyn vastaukset

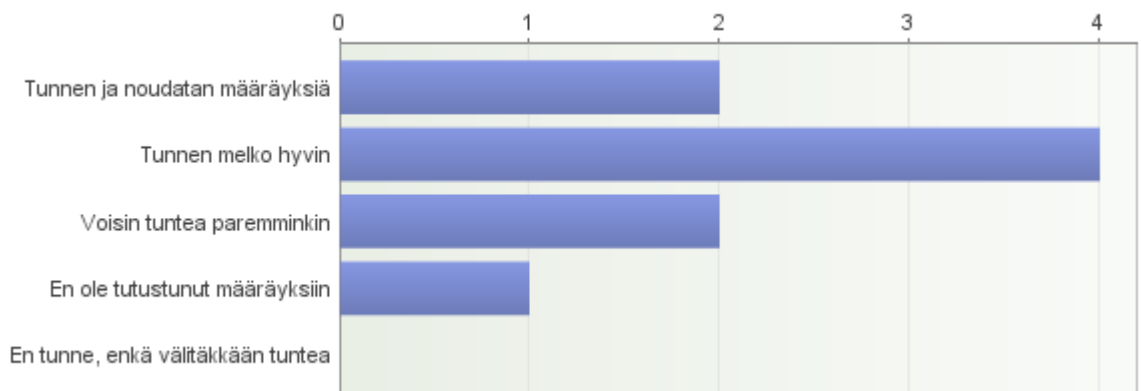
11. Energiajakeen tyhjennys voi tulla noin 50% edullisemmaksi kuin sekajätteen. Energiajätettä ovat esim. pakkausmuovit ja styrox. Olisitteko kiinnostuneita lajittelemaan energiajakeen erikseen?

Vastaajien määrä: 9

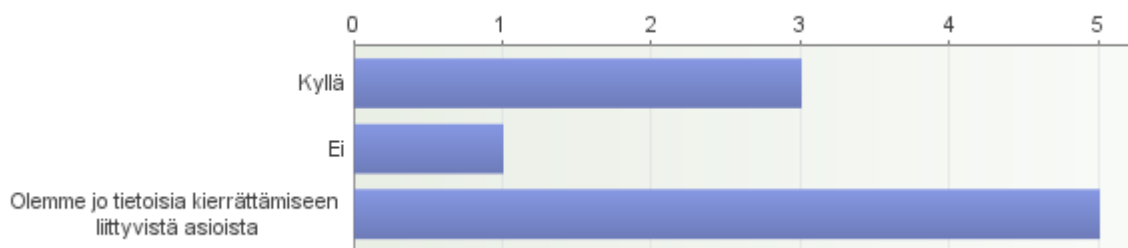
12. Tunnetteko Jätehuoltolain ja sen asettamat määräykset jätteiden lajittelusta?

Vastaajien määrä: 9

13. Olisiko teidän mielestänne tarvetta pitää henkilökunnallenne koulutusta kierrättämisasiosta, jos tällainen palvelu olisi saatavilla?

Vastaajien määrä: 9

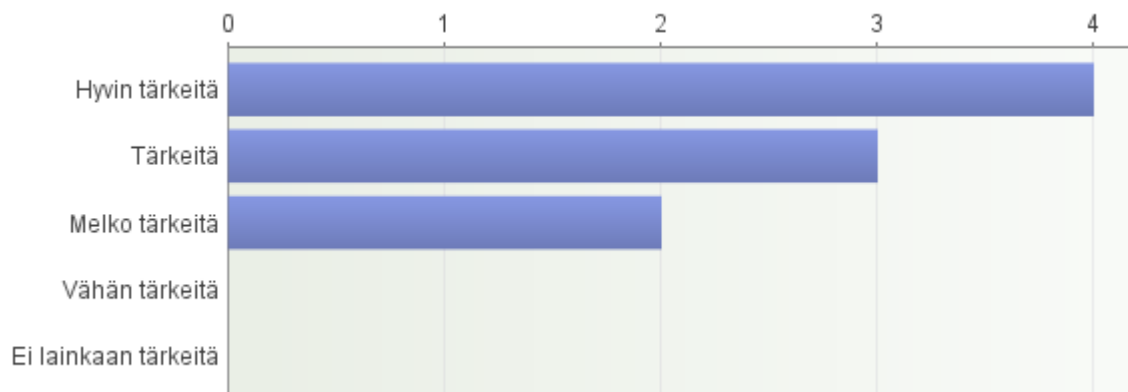
14. Kuinka huomioitte ympäristön yrityksenne toiminnassa?

Vastaajien määrä: 8

- lajittelemalla sekä pitämällä ympäristön siistinä :)
- Jätteiden lajittelu, ei autojen pesua alueella, vältämme turhaa pakkausmateriaalia ostossa
- henkilökunta noudattaa toimintasuunnitelman omassa ympäristötyössä
- Pidämme myös ravintolan ympäristön mahdollisimman puhtaana roskista ym.
- joka päivä huomioimme sen
- Kuulumme kunnalliseen vesi ja jätevesiverkostoon.
- Pidämme mökkien pihat ja metsäalueet siisteinä.
- ulko-alueiden siistinä pitäminen, luonnonsuojelualueen rauhoittaminen liiasta kulutuksesta, energiasäästöt lämmityksessä, vedenkulutuksessa ja sähkössä, liinavaatepyykin minimoiminen, biohajoavien pesuaineiden käyttö
- Ympäristöystävällinen näkökanta

15. Kuinka tärkeitä ympäristöasiat ovat teille?

Vastaajien määrä: 9

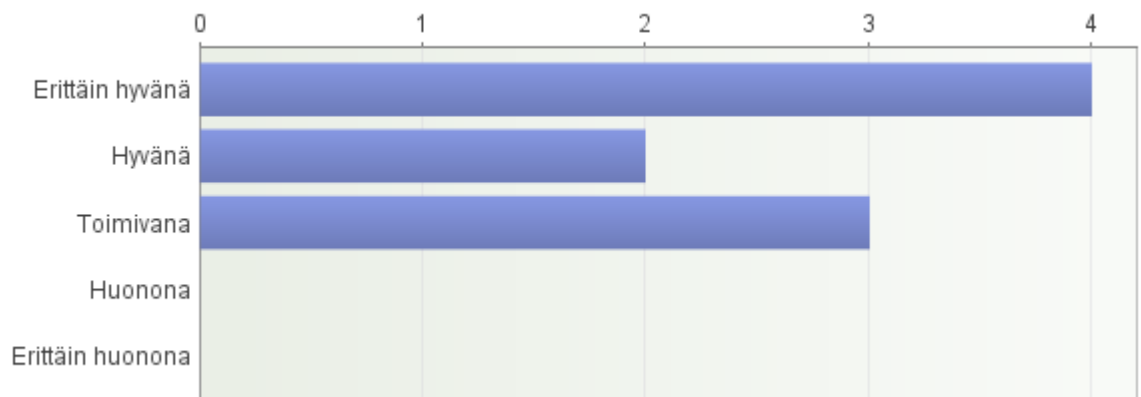
16. Millaisia palveluita toivoisitte jätteiden kuljetusyhtiöltä?

Vastaajien määrä: 4

- kaikki tällä hetkellä ok
- paristojen palautus
- Muhonen OY
- säntillisyyttä ja tarkkuutta.

17. Millaisena pidätte yhteistyötä Punkaharjun Kuljetus Muhonen Oy: kanssa?

Vastaajien määrä: 9

18. Millä tavoin lajitteluun liittyvää yhteistyötä ja palveluita voisi mielestänne kehittää?

Vastaajien määrä: 3

- kaikki ihan ok tällä hetkellä
- Ei kehittämisehdotuksia tällä hetkellä
- kiitos, ei mitään

19. Terveiset Punkaharjun Kuljetus Muhonen Oy:lle

Vastaajien määrä: 4

- Iso käsi
- Kiitos yhteistyötä
- Suuret kiitokset viime vuodesta!
- Kiitos hyvin hoidetuista jätekuljetuksista!

20. Kiitos vastauksistanne! Yhteystiedot jättäessänne osallistutte arvontaan.

Vastaajien määrä: 4

(vastaajat piilotettu)